Spedizione in abbonamento postale
Poštnina plačana v gotovini

ILUSTRIRANI LIST ZA MESTO IN DEŽELO

Cena 1 lira

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XV. V Ljubljani, 15. julija 1943-XXI. Štev. 28 (713)

Volk volka ne ujé.

Slovenski rek

»DRUŽINSKI TEDNIK«
izhaja ob četrtkih. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Miklošičeva 14/III. Poštni predal št. 345. Telefon št. 33-32. — Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 15.393. — Rokopisov ne vračamo, nefrankiranih dopisov ne sprejemamo. Za odgovor je treba priložiti 2 liri v znamkah.

NAROČNINA
1/4 leta 10 lir, 1/2 leta 20 lir, vse leto 40 lir. — V tujini 64 lir na leto. — Naročnino je treba plačati vnaprej.

CENE OGLASOV
V tekstnem delu: enostolpčna petitna vrsta ali njen prostor (višina 3 mm in širina 55 mm) 7 lir; v oglasnem delu 4.50 lire. V dvobarvnem tisku cene po dogovoru. — Notice: vrstica 7 lir. Mali oglasi: beseda 0.50 lire. Oglasni davek povsod še posebej. Pri večkratnem naročilu popust.

Danes:
UGRABLJENI PRINC
Naša nova pravljica
(*Gl. str. 4.*)

Srditi boji na Siciliji se nadaljujejo

Uspešni protinapadi Sil Osi. — Več sovražnih ladij potopljenih

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 8. julija svoje 1139. vojno poročilo:

Naša torpedna letala so uspešno napadla več sovražnih ladij vzdolž tunizijske obale. Dva sovražna parnika s skupaj 13.000 tonami nosilnosti sta se potopila.

Sovražnik je bombardiral Trapani, Porto Empedocle in Katanijo. Povzročil je nekaj škode in žrtev med prebivalci.

Naše protiletalsko topništvo je sestrelilo 14 letal, in sicer 3 nad Trapanijem, 4 nad Portom Empedoclom, 7 pa nad Katanijo.

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 9. julija svoje 1140. vojno poročilo:

Naša torpedna letala so ponovno uspešno napadala vzdolž severnoafriške obale. Potopila so tri sovražne trgovske ladje s skupaj 30.000 tonami nosilnosti, neki 3.000 tonski parnik pa močno poškodovala.

Skupine sovražnih letal so včeraj ponovno bombardirale Katanijo in njeno okolico. V mestu se je porušilo nekaj hiš in so nastali požari.

Italijanski lovci so čez dan sestrelili dve sovražni letali, nemški pa 12. Naše protiletalsko topništvo je sestrelilo nad Katanijo 2 sovražni letali, nad Sciacco 4, nad Castelvetranom 3, nad Marsalo 2, nad Gelo pa 1.

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 10. julija svoje 1141. vojno poročilo:

Sovražnik je ponoči s pomočjo močnih letalskih, padalskih in pomorskih oddelkov napadel Sicilijo. Zavezniške Sile odločno odbijajo sovražnika. Boji se vrše vzdolž jugovzhodne obale.

Med včerajšnjimi sovražnimi napadi na Sicilijo so italijanski lovci nad Portom Empedoclom sestrelili 15 sovražnih letal, nemški lovci pa 11.

Ob tunizijski obali so naša torpedna letala hudo poškodovala tri sovražne parnike s skupaj 29.000 tonami nosilnosti.

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 11. julija svoje 1142. vojno poročilo:

Italijanske in nemške čete se vzdolž jugovzhodne sicilske obale odločno bore s silami izkrcanega sovražnika in hrabro zadržujejo njegov pritisk.

Živahno delovanje obojestranskega letalstva. Lovci Osi so sestrelili 22 sovražnih letal, naše protiletalsko topništvo pa 9.

Naša torpedna letala so napadla neki sovražni konvoj in potopila dva parnika s skupaj 13.000 tonami nosilnosti. Poleg tega so težko poškodovala dve križarki in več drugih sovražnih trgovskih ladij. Nemška letala so zadela 7 transportnih sovražnih ladij, mnogo izkrcevalnih ladij in eno križarko.

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 12. julija svoje 1143. vojno poročilo:

Včeraj so se nadaljevali boji na Siciliji. Sovražnik je zaman skušal razširiti zasedeni obalni pas. Italijanske in nemške čete so prešle v protinapad in na več točkah razbile sovražne enote, na enem odseku pa prisilile sovražnika k umiku.

Borbeni duh italijanskih in nemških oddelkov je odličen. Vedenje Siciljancev, ki so v veliki večini uvrščeni med naše čete, je vzvišeno.

Zaradi sijajne obrambe zasluži posebno čast 206. obalna divizija pod poveljstvom generala Achilla D'Haveta.

Italijanska letala so s torpedi zadela 3 sovražne križarke in dva 8000 tonska parnika, ki sta se potopila.

Italijanski in nemški bojni oddelki so napadli zbirališče sovražnega ladjevja. Potopili so 5 sovražnih parnikov in nekaj izkrcevalnih čolnov. Zadeli so pa več ko 40 prevoznih ladij razne nosilnosti.

Letalci Osi so sestrelili 30 sovražnih letal, 8 jih je pa zbilo protiletalsko topništvo.

Z operacij zadnjih dni se ni vrnilo v svoje oporišče 13 naših in 10 nemških letal.

Vzdolž vzhodne sicilske obale je neka naša podmornica torpedirala neko 10.000 tonsko sovražno križarko, da se je potopila.

Mogočne manifestacije Črnih srajc

V vseh večjih italijanskih mestih je na zborovanjih prebivalstvo izražalo svojo vero v zmagovito bodočnost Italije

Firenze, 12. jul. Snoči so bila v vseh fašistovskih rajonskih skupinah v mestu mogočna zborovanja, katerih so se udeležile strnjene množice Črnih srajc in prebivalstva. Na zborovanjih so govorili razni tovariši, ki so v svojem govoru vzbudili mogočne manifestacije goreče fašistovske vere in prepričanja v zmago. Po zborovanjih so udeleženci toplo vzklikali hrabrim Oboroženim silam, Kralju in Cesarju ter Duceju.

Milano, 12. jul. Da odgovor ljudstva na sedanje zgodovinske dogodke ni samo retorično izpričanje, temveč otipljiva stvarnost vere, so včeraj pokazala zborovanja, ki so bila brez priprave in poziva v vseh 28 fašistovskih rajonskih skupinah v mestu. Povsod so to bila zborovanja z množicami fašistov in delovnega ljudstva, mož in žena, mladih in starih, med katerimi so padale v oči sivozelene uniforme vojakov in legionarjev. Na zborovanjih so tovariši stare garde, častniki, pohabljenci in odlikovanci po pozdravu Duceju govorili o sedanjem položaju. To so bila zborovanja v najčistejših navdušenjih, ki so znova potrdila trdnost našega ljudstva v vztrajanju in njegova vzajemnost z bojevniki, ki se borijo in branijo tla domovine. S svojimi sodelavci se je Zvezni tajnik udeležil zborovanja skupine »D'Annunzio«, kjer je njegova vzpodbudna beseda izražajoča čustva fašistov in vsega milanskega naroda odmevala v dušah množice, ki je povsod s svojimi vzkliki Oboroženim silam in domovini izpričala prepričanje v zmago.

Napoli, 11. jul. V fašistovskih rajonskih skupinah so zbrani fašisti in narod znova potrdili svojo železno voljo do odpora in neomajno vero v zmago. Govorili so tovariši stare garde in povratniki s front, ki so govorili množicam o bitki na Siciliji. Povsod so nastale mogočne manifestacije italijanstva, fašistovske vere, predanosti in hvaležnosti Duceju. Po zborovanjih je ljudstvo defiliralo po cestah in vzklikalo Kralju in Cesarju, Duceju in slavnim Oboroženim silam Osi.

Bologna, 12. jul. V vseh sedežih rajonskih skupin so bila snoči mogočna zborovanja fašistov, na katerih so govorili razni govorniki, med njimi prefekt, ki se je udeležil zborovanja rajonske skupine »Nannini« in zvezni tajnik, ki je govoril na zborovanju rajonske skupine »Cavadoni«, izpričujoč odločno voljo po borbi in vztrajanju Črnih srajc 10. legije, ki je pripravljena dati vse za dosego zmage. Mogočna zborovanja so rodila tople manifestacije za Duceja in hrabre Oborožene sile.

Torino, 12. jul. Sinoči je mogočna množica naroda v gostem sprevodu odšla z raznih mestnih rajonskih skupin ter se zbrala na trgu Carla Alberta pred Liktorskim domom. Zvezni tajnik je množici ljudstva govoril in poveličeval žilavo voljo Torinčanov, ki so kakor vedno zvesti svojim bojnim tradicijam in dokazujejo, da so s srcem z našimi junaškimi bojevniki, ki na Siciliji branijo sveta tla domovine. Mogočna množica je nato odšla pred palačo prefekture, kjer je govoril prefekt in je vzbudil mogočne manifestacije za Kralja, domovino in Duceja. Brzojavke so bile poslane Duceju in tajniku Stranke.

Odločna borba italijanskega naroda

Z anglosaškim napadom na Sicilijo je postalo Sredozemlje znova prizorišče borbe, ki sta jo Anglija in Amerika naperili to pot naravnost na Italijo kot predstražo Evrope. Italija je postavljena pred ogromno nalogo, da brani posvečena tla domovine in da spremje borbo duha proti surovi sili, ki ima en sam namen: pokopati pod razvalinami slavno zgodovino italijanskega naroda, izpodrezati njegovo življenje pri korenini ter napraviti iz Italije narod služabnikov.

Strateška zamisel napada na Italijo z anglosaške strani se lahko razdeli na tri prav razločne faze, ki predstavljajo najbolj značilna poglavja borbe za Sredozemlje. Prva faza tega boja je bila vojna v Afriki, kjer je prišla do svojega izraza številčna premoč in delno kakovostna premoč sovražnikovega orožja. Anglosasom se je po hudih bojih in strahovitih žrtvah posrečilo ustanoviti se v vsej severni Afriki ter zavzeti nekoliko manjših otočičev, ki so tvorili obrobno obrambno črto italijanskega polotoka. Takoj nato se je začela druga faza silovite borbe, ko je sovražnik podvzemal brezobzirne divjaške letalske napade na posamezna mesta otoške in celinske Italije. Tem napadom bi moral slediti vdor v Italijo, ki bi jo izločil iz sklopa živih in delovnih sil trojnega sporazuma.

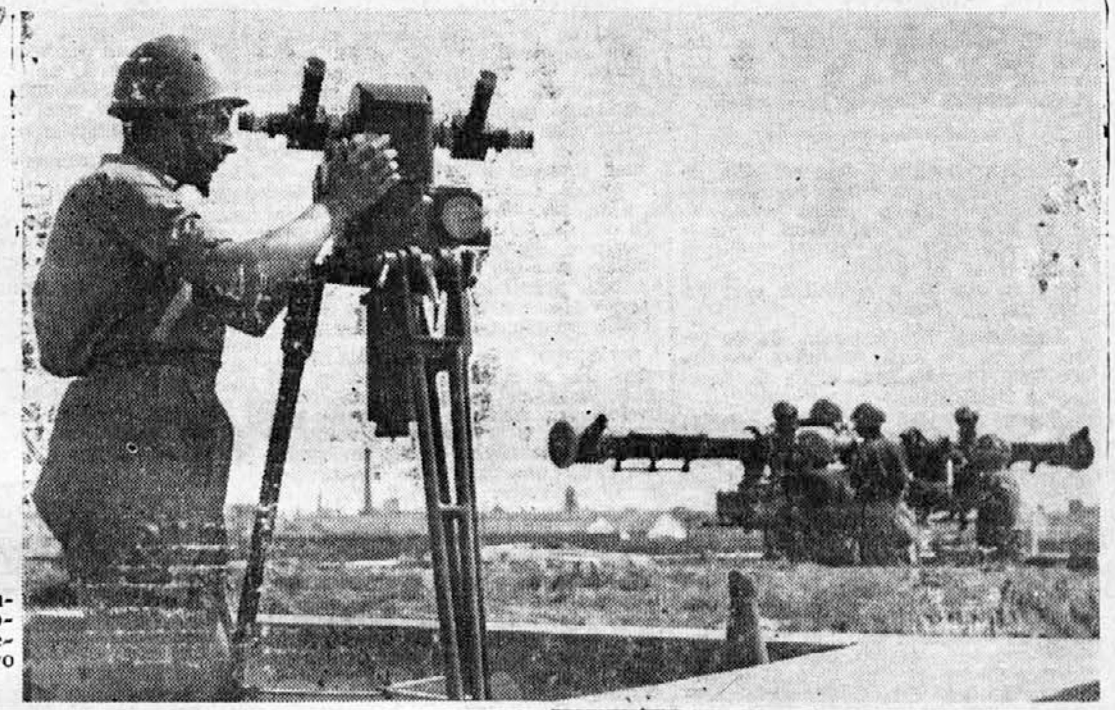

Artiglieria contraerea in azione. — Protiletalsko topništvo na delu.

Bilo je na dlani, da se s tem pomnože težave Anglosasov v izredni meri, toda londonska in ameriška propaganda sta mislili, da je treba domači javnosti drugače naslikati bodočnost. Najodličnejši vojaški kritiki so objavljali članke o izkrcanju v Evropi ter poudarjali, da bo pohod na Evropo preko Italije razmeroma lahko podjetje, ker da je Italija politično gnila in jo bodo že letalski napadi popolnoma omehčali in zrušili. Utvare sovražnikov so zbudile najlepše nade anglosaške javnosti na obeh straneh Atlantskega oceana.

Angleško podjetje v drugi fazi borbe, namreč letalski napadi na Italijo niso dosegli zaželenega cilja, dasi so angleški in ameriški letalci razbijali slavna italijanska mesta, uničevali zgodovinske spomenike, ki so ponos vsega človeštva, ter z izredno krutostjo pobijali neoboroženo prebivalstvo, zlasti žene in deco. Italija pa se zato ni zrušila, marveč stoji trdnejše kakor prej. Fašistovski režim ni samo živ in silen, marveč si s svojo veliko delavnostjo ustvarja pri narodu močne pozicije in je sijajna vzpodbuda za obrambo domovine. Duce drži trdno v svojih rokah krmilo oblasti in je priljubljen poglavar 46 milijonov Italijanov, ki verujejo v sijajno bodočnost in v odločilno zmago.

Letalski napad na Italijo je za Anglosase izgubljena bitka, ne toliko zaradi ogromnega števila izgubljenih letal, kolikor zato, ker angleški cilji niso bili doseženi, dasi so bili tako bahato oznanjeni vsemu svetu. Sovražna propaganda za napad na Italijo in za naskok na evropsko trdnjavo traja že od prošle jeseni. Vrhunec je ta propaganda dosegla ob osvojitvi Pantellerije.

Tretja faza borbe se je pravkar začela. Napad na Italijo je bil otvorjen ponoči, 10. t. m., v jugovzhodnem delu Sicilije. To je odločilna karta, ki so jo izigrali Anglosasi, za vse Italijane pa je ta siloviti spopad velika preizkušnja, iz katere bo Italija nedvomno izšla zmagovita. Sovražnikove priprave za napad na junaški sicilski otok so bile dolge in temeljite. Naskok, ki se razvija z uporabo najboljših britanskih imperialnih čet, je zadel ob ponosni in neukročeni duh orožja Osi, ki brani sicilsko obalo. Odpor Italije je bil takojšen in silovit ter je otvoril hude boje, ki so še vedno v teku.

Sedaj se bosta Anglija in Amerika srečali iz obličja v obličje z vojskami Osi in se ne bosta mogli več bojevati na daljnih krajih, kamor branilci nimajo dostopa in kamor ne more dospeti nikakršna pomoč. Njihov boj bo torej trd, kakor bo trd boj italijanskega naroda.

Geslo dneva za ves italijanski narod je naslednji: Vsi v boj z neomajno vero, z odločno voljo, da se požene tujec v morje. Zapoved Duceja je treba izpolniti brez obotavljanja in brez pomislekov. Biti je treba sovražnika z železno odločnostjo, uničiti ga je treba tako, da se bo lahko reklo, »da je pač zasedel ozek pas italijanske domovine, da pa je tam ostal za vedno v vodoravni legi in ne v pokončni stoji«.

Milijoni Italijanov se morajo dvigniti zoper ciničnega in brutalnega sovražnika z vsem pogumom in z novo kaljeno hrabrostjo. Vsaka roka naj postane orožje in vsako srce pregrada. To zahtevajo doslej padli junaki, italijanska zgodovina in italijanska bodočnost. V imenu mrtvih in v imenu domovine se bo 46 milijonov Italijanov bojevalo do poslednje kaplje krvi.

Slavnost vseučiliške mladine

Rim, 11. jul. Ura preizkušnje, ki jo preživlja domovina, je imela resnoben in pomemben odsev v slavnosti izročitve sindikalne izkaznice vseučiliščnikom, ki so bili mobilizirani v službo za industrijsko delo. Slavnost je bila v pokrajinski zvezi industrijskih delavcev ob navzočnosti podtajnika v ministrstvu za korporacije Eksc. Contua in drugih zastopnikov oblasti ter sindikalnih hierarhov.

Mlade vseučiliščnike se sprejeli v krogu prisrčnega bratstva. Zastopstvo delavcev jim je prvo zgovorno dokazalo, da v podjetjih in ladjedelnicah pričakujejo rekrutirano mladino z odprtim srcem in tovariško radostjo. Zbližanje med kategorijami, ki ga je ustvaril Duce, je otipljiva stvarnost v duhu in duši vseh kategorij državljanov. Vseučiliščniki so pokazali, da jo hočejo izvršiti. Dejanje poslušnosti je v skladu z njih političnim in duhovnim prepričanjem, ki je v bistvu poslušnost ideji, katera jih preveva, naperjena na zmago.

Po pozdravu Duceju, ki mu je odredil Zvezni Tajnik, je tajnik zveze nac. svetnik Mario Gradi, ko je pozdravljal zbrane zastopnike oblasti, zatrdil, da gre ob uri junaškega prizadevanja v fašistovskem idealu pozdrav in misel hrabrim vojakom, ki se upirajo v junaški borbi poizkusom sovražnika, da bi vdrl v domovino. Njim in sicilskemu prebivalstvu, ki branijo za ceno slehrne žrtve svoje hiše, gre izraz naše vzajemnosti, naše volje po borbi in naše prepričanje do zmage. Vseučiliščne tovariše je pozval, naj sprejmejo sindikalno izkaznico s ponosom, kajti z njo stopajo v veliko vojsko dela, ki je poleg oboroženih sil poroštvo za vztrajanje in za zmago.

Kovinar Mucaria, vojni pohabljenec, je pozdravil vseučiliščnike v imenu delavcev zatrjujoč, da vidijo delavci v njih dejanju čin vzajemnosti in manifestacijo tiste duhovne edinosti, ki veže ves italijanski narod.

Podtajnik v ministrstvu za korporacije Eksc. Contu je prinesel pozdrav ministra Cianettija in je podčrtal globok moralni in politični pomen manifestacije. Z delovno službo se pričenja prostovoljno dejanje mladih vseučiliščnikov, ki se napotijo na polja in v tovarne. Kadar se govori o delovni službi, je nadaljeval govornik, se prečesto omenja obveznost. Treba je ugotoviti, da je obveznost samo pričetna, če se ne pojavi kolektivno in posamezno. Brez pozitivne volje do dela bi bilo nemogoče uresničiti visoke smotre, ki jih hoče doseči delovna služba v interesu države pod orožjem. Podtajnik v ministrstvu za korporacije je nato rekel, da stvarno ne obstojajo razlike med življenjem mladine, ki se pripravlja za žrtve in za bodočnost, in med trdim in težkim delom ročnega delavca. Govornik je poudaril, da bodo v skupnem delu nastale med mladimi vseučiliščniki in delavci neločljive vezi zavednosti in razumevanja. Zaključil je s trditvijo, da je manifestacija nov dokaz trdne volje in skupnih namer, ki prevevajo v tem svečanem trenutku italijanski narod.

Besede podtajnika so navzočni sprejeli z živahnim odobravanjem. Manifestacija je zaključila s pozdravom Duceju, ki ga je odredil Zvezni Tajnik.

Zamenjava osebnih izkaznic za neobveznike

Od četrtka 8. julija dalje se bodo sprejemale prošnje za zamenjavo osebne izkaznice tudi za moške v starosti nad 50 let in za ženske, ki imajo stalno bivališče v Ljubljani.

Sprejemanje se bo vršilo na istih poslovalnicah kot doslej in sicer:

I. **Poslovalnica v Puccinijevi ulici 2, pritličje** za mestne okoliše, ki leže severno od Rožnika in Tivolija ter proge Rakek—Zalog do Šmartinske ceste (Šiška, Dravlje, Bežigrad, Svetokriški okraj, Koseze, Dolnice, Zapuže, Podutik, Glince).

II. **Poslovalnica v šoli na Grabnu, Cojzova cesta**, za mestne okoliše, ki leže med Rožnikom-Tivolijem in Ljubljanico do Šubičeve ulice in njenega podaljška do Ljubljanice (Rožna dolina, vič, Glince, Brdo, Trnovo-Krakovo, Mestni log, Mirje, Gradišče).

III. **Poslovalnica na magistratu, Mestni trg 2-II** za mestne okoliše med Šubičevo ulico in njenim podaljškom do Ljubljanice ter ob Ljubljanici navzgor na eni strani ter Resljevo cesto-Kopitarjevo in Streliško ulico in Golovcem na drugi strani (Novo mestno središče, Staro mesto, Prule, Galjevica, Dolenjska in Ižanska cesta, Barje, Črna vas).

IV. **Poslovalnica na Ambroževem trgu 7**, za mestne okoliše vzhodno od črte Golovec, Streliška in Kopitarjeva ulica, Resljeva cesta, kolodvor, Šmartinska cesta (Sv. Petra, Vodmat, Zelena jama, Moste, Kodeljevo, Štepanja vas).

V. **Poslovalnica na magistratu, Mestni trg 2-I, soba 37**, za vse nujne primere.

Nujnost je treba dokazati.

Za zamenjavo osebne izkaznice je potrebno:

1. izpolniti prošnjo, katere formular dobite v vseh poslovalnicah (kakor tudi navodila, kako se prošnja izpolni). Priložiti je tri enake slike (brez pokrivala) v velikosti 4×5 cm, na hrbtu katerih je razločno napisati priimek in ime.

2. Predložiti je sledeče listine:
a) Matične listine o rojstvu, poroki itd.,
b) listine o poklicu, n. pr. uradniška legitimacija, poslovna knjižica, obrtni list, diploma itd.;
c) inozemci, dokaz o tujem državljanstvu.

3. Staro osebno izkaznico mora prinesti vsak s seboj.

Poslovalnice bodo poslovale od 8.30 do 12. in od 15. do 17.30.

Določbe o oddaji mleka

Prehranjevalni zavod Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino objavlja:

Ker imamo cilj zagotoviti kar največji dotok mleka, potrebnega za najnujnejšo preskrbo Ljubljane opirajoč se na polnomočje, ki ga daje uredba Visokega komisariata št. 158 z dne 21. novembra 1941-XX, ponovno opozarjamo, da morajo vsi proizvajalci oddajati vso razpoložljivo količino mleka našim zbiralnicam oziroma pooblaščenim voznikom in ga pod kaznijo ne smejo prodajati niti upravičenim potrošnikom, ki za nakup nimajo potrebnega dovoljenja, izdanega od Prevoda.

Mleko je treba oddajati sveže, polno kot ga daje molža in precejeno.

Tisti, ki se oddaji upira ali oddaja premalo, prodaja neupravičenim strankam ali oddaja kakor koli skvarjeno mleko (posnet[illegible], [illegible]kuhano, nečisto,

nakisano), bo takoj kaznovan po čl. 10. gornje uredbe.

Prehranjevalni zavod določa obenem:

a) osebe, ki hočejo dobiti posebno nakazilo za mleko v izrednih primerih bolezni itd., morajo predložiti pisano prošnjo na nekolkovanem papirju Prevodu — odseku za mleko, s potrebnimi podatki in naslovom prosilca ter z zdravniškim spričevalom, ki je pregledano in potrjeno od pokrajinskega zdravnika v Puccinijevi ulici 9. Prevod si pridržuje pravico, da po proučitvi prošnje prosto odloči o dodelitvi izrednega obroka mleka.

b) z 12. t. m. je vsem, ki za to niso pooblaščeni, prepovedano prenašati v Ljubljano kakršno koli količino mleka iz katere koli občine v pokrajini, pa bodisi z železnico ali preko bloka;

c) kršilcem določbe pod točko b) bo mleko zaplenjeno s posodo vred. Poleg tega se proti njim naperijo kazenske določbe člena 10. zgoraj omenjene uredbe Visokega komisariata.

Rimska vlada je izdala odredbo, da se za vojno proizvodnjo nevažna industrijska podjetja lahko zapro za 2 do 3 tedne, če so delavci pripravljeni pomagati pri nujnih poljskih delih, to je pri mlačvi in žetvi. Po 2 do 3 tednih bodo industrije spet lahko pričele obratovati.

Italijanski listi poročajo, da je sv. oče papež Pij XII. sprejel v zasebni avdienci ljubljanskega škofa dr. Gregorija Rožmana.

Visoki komisar je določil najvišjo ceno za olivno olje, novi krompir in za volnene odpadke. Olivno olje sme stati v prodaji na debelo 100 kil 1500 lir franko skladišče in vračunana užitnina, v nadrobni prodaji pa 1 liter 15 lir, vštete vse druge dajatve. Za zgodnji uvoženi krompir je pa določil cene takole: na debelo za 180 kil 195 lir, franko skladišče, vštevši javne dajatve, v nadrobni prodaji pa kilogram po 2.40 lire. Krojaški volneni odpadki smejo stati kilogram 18 lir, pletilni volneni odpadki pa 26 lir, vštevši vse javne dajatve.

Najvišje cene zelenjavi in sadju za ta teden je določil Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino. 1 kila kislega zelja sme stati 4 lire, kisle repe 2.50 lire, glavnate solate 3.70 lire, radiča 3.70 lire, špinače 3.35, ohrovta 3 lire, domače cvetače 3.35 lire, kolerabic 3 lire, rdeče in belo redkvice 3 lire, graha 6 lir, rabarbare 4 lire, peteršilja 4 lire, rdeče pese brez listja 3 lire, nove repe brez listov 2 liri, nove čebule 3 lire, šalote 4 lire, česna z zelenjem 4.50 lire, stročjega fižola 8 lir, buč 4 lire, buč 2 liri, kumar 6 lir, novega krompirja 3 lire, označenega hrena 4 lire, 1 liter borovnic sme stati 3.50 lire, gozdnih rdečih jagod 10 lir, 1 kila češenj I. vrste sme stati 6 lir, II. vrste 5 lir; jajca so po 2.50 lire kos. Vse te najvišje dopustne cene morajo biti vidno označene vsemu, v ceniku navedenemu blagu pri vseh prodajalcih zelenjave in sadja, kakor tudi na živilskih trgih na Vodnikovem in Pogačarjevem trgu, v Mostah, na Viču, na Sv. Jakoba trgu in v Šiški. Blago mora biti zdravo, očiščeno in sveže.

Sprejemni izpit na II. moški realni gimnaziji v Ljubljani (Rakovnik) bo 20. julija t. l. ob 8. uri. Učenci naj prineso s seboj peresnik, ravnilo ali trikotnik, svinčnik, šestilo in radirko.

Potrošniki naj dvignejo pri svojih trgovcih določeno količino presnega masla do 17. t. m., ker bodo sicer izgubili pravico do nakupa.

Pristojne italijanske oblasti so izdale cenik za zimsko tipizirano obutev, ki jo bodo pričeli prodajati 1. oktobra t. l. Moški čevlji so razdeljeni v tri vrste, in sicer v vrsto A za 150 lir, v vrsto B za 140 lir in v vrsto C za 81 lir. Ženski čevlji vrste A bodo stali 140 lir, vrste B 134 lire in vrste C 67 lir. Otroški čevlji so prav tako razdeljeni v posamezne vrste, vendar se njih cena menja po velikosti.

Mestni fizikat je pregledal spisek otrok, ki bi jih starši morali prinesti k obveznemu cepljenju zoper davico, in je ugotovil, da je ostalo še precej otrok neceplienih. Obiavili smo že, da je cepljenje obvezno in da bodo starši, ki niso prinesli otrok k cepljenju, kaznovani. Da starši ne bodo občutili strogih kazenskih naredb, mestni fizikat izjemno še cepi otroke, in sicer od 13. do vštetega 20. t. m. od 4. do 5. ure popoldne v prostorih mestnega fizikata v Mestnem domu na Krekovem trgu. Oni starši, ki se tudi temu poslednjemu pozivu ne bodo odzvali in se ne bodo zadostno opravičili, bodo občutno kaznovani.

Otroško igrišče v Tivoliju so v nedeljo 11. julija slovesno odprli. Že zgodaj se je zbrala pisana množica naših najmlajših v spremstvu svojih mamic. Prisrčni otroški slavnosti so prisostvovali Eksc. Visoki komisar Lombrassa, zastopnik Poveljnika XI. Armadnega zbora general Ruggero, ljubljanski škof dr. Rožman, mestni župan general Rupnik, podžupan dr. Tranchida, podprefekt dr. David, podprefekt inšpektor Bisia, Zvezni podtajnik Selloni, kvestor dr. Ravelli in podkvestor dr. Ferrante, poveljnik pehotne divizije general Fava, Visokemu komisariu dodeljeni major Kr. karabinjerjev Baroni in še veliko število drugih predstavnikov in odličnikov.

Strokovna šola za otroške sestre negovalke v Ljubljani, Lipičeva ulica 3, prejema do konca julija 1943. prošnje za šolanje, ki morajo biti opremljene z izvirnim rojstnim listom, domovinskim listom in spričevali šolske predizobrazbe. Šolanje traja 12 mesecev. Pričetek pouka bo 1. septembra t. l. Podrobne informacije daje vodstvo šole v Lipičevi ulici 3 (Dečji dom).

Vsi hišni posestniki v ožjem nevarnostnem okolišu mesta Ljubljane so dobili pozive za gradnjo in preureditev hišnih zaklonišč in za predložitev načrtov. Določeni roki so že potekli. Vse zamudnike še enkrat opozarjamo na naslednje: »Glavna navodila za obrambo hiše pred sovražnimi napadi« je treba nabiti v veži vsake hiše na vidnem mestu. Zaklonišča je treba dokončno urediti in stalno vzdrževati v uporabnem stanju. Hišni gospodar ali upravitelj mora sam ali pa po osebi, ki je za to določena, skrbeti, da se zaklonišče ob vsakem alarmu takoj odpre, razsvetli in pripravi voda in orodje za prvo pomoč. Kjer so zaklonišča že pripravljena, je treba takoj nabiti predpisane napisne deske in naslikati predpisane puščice. Zaščitnemu oddelku mestnega poglavarstva v II. nadstropju Kresije v Lingarjevi ulici št. 1, soba št. 43, je treba brez odloga predložiti izpolnjene obrazce B in načrte zaklonišč v treh izvodih. V kratkem bodo tehnični organi pričeli na licu mesta pregledovati zaklonišča in bodo kaznovali po zakonu vse tiste, ki ne bodo predpisov izpolnili.

Sprejemni izpit na III. moški realni gimnaziji v Ljubljani bo v ponedeljek 26. in v torek 27. julija ob 8. uri zjutraj. Učenci naj se zbero v prišolni avli in naj prineso s seboj vse potrebščine za pisanje, razen papirja, ki ga bodo dobili v šoli.

Nekateri ljudje imajo grdo navado, da na sprehodu trgajo liste in travo in jih devljejo v usta. Na travah so neke vrste glive, ki se med zobmi, na jeziku in grlu hitro množijo in povzročajo hude otekline. Na obolelih mestih postane koža modrordeča. Po kratkem času koža poči in se naredijo čiri. Zdravljenje je precej težavno, posebno če bolezen napade tudi pljuča. Zato bodite previdni in nikar ne žvečite trave in listov.

Nemški državni urad za papir je izdal novo naredbo o proizvodnji in predelavi papirja. Zaradi varčevanja s celulozo bodo odslej v papirnicah izdelovali samo tri vrste papirja za pisanje, prav tako se zmanjša število vrst različnega ovojnega papirja. Za ostale vrste papirja je izdal urad nove določbe glede maksimalne teže na kvadratni meter papirja.

Za zamenjavo osebnih izkaznic oseb, ki stanujejo na področju mesta Ljubljane, izven vojaške kontrolne črte, bodo poslovale začasne poslovalnice v Dravljah, na Brdu, na Barju in v Stožicah. Poslovalnica bo odprta ob delavnikih od 9. do 15. ure, v nedeljo pa od 8. do 12. ure. Prva bo pričela poslovati poslovalnica za Dravlje in okolico, in sicer pri »Mihelnu« poleg cerkve. Poslovala bo od 11. do vštetega 18. t. m. V četrtek 15. julija bo poslovala za vasi Podgora, Poljane, Pržani in Trato; v petek 16. julija pa za vse one, ki med tednom ne bi mogli priti. Za poslovalnice na Brdu, Barju in Stožicah bodo naknadno objavili krai in čas sprejemanja prošenj. Poslovalnica 1. za osebne izkaznice posluje v Beethovnovi ulici 7, in ne v Puccinijevi ulici 2, kakor je bilo po pomoti objavljeno.

Združenje trgovcev obvešča prebivalstvo, da so pričeli trgovci-špeceristi razdeljevati toaletno milo na odrezek »102« živilske nakaznice, in sicer po 100 gramov na osebo za mesec julij in avgust.

Lastnike novih zamenjanih osebnih izkaznic opozarjamo, naj jih vestno hranijo, ker izdajanje duplikatov po razpisu Visokega komisariata k uredbi o zamenjavi osebnih izkaznic ni dovoljeno.

Usnjene izdelke barvajte le s specialno barvo, ki usnju ne škoduje. Efaks — Napoleonov trg.

STARE KOVANCE

srebrne, različne dragocenosti, umetnine, namizno orodje starinske vrednosti kupimo.

RUDOLF ZORE, LJUBLJANA
Gledališka ulica 12

Sprememba voznega reda na progi Ljubljana—Zalog. Ponoči od 15. na 16. julija se ukinjata na progi Ljubljana—Zalog kot redna vlaka CO in OC, uvedeta pa se na tej progi s 15. julijem kot redna vlaka COA z odhodom iz Ljubljane ob 23.30 in s prihodom v Zalog ob 23.40, ter v obratni smeri od 16. julija vlak OCB z odhodom iz Zaloga ob 3.45 in s prihodom v Ljubljano ob 3.55. Vozni red vlakov CO in OC na progi Postumia—Ljubljana ostane nespremenjen.

Minister za poljedelstvo in gozdove je izdal dekret, da se mora popisati vsa goveja živina, ovce, koze, prašiči, zajci, perutnina, vštevši golobe. Popis bodo izvršili po stanju o polnoči 26. julija t. l. Natančna navodila bo izdal osrednji statistični urad v Rimu, odnosno pokrajinski prehranjevalni uradi.

Obvezno cepljenje zoper tifus odreja mestno poglavarstvo tudi letos. Vsi lani cepljeni morajo tudi letos cepljenje ponoviti. Obvezno zaščitno cepljenje se je pričelo 14., končalo se bo pa 19. t. m. Vse te dni traja cepljenje od 7. do 9. ure zjutraj. Moški bodo dobivali zaščitne tablete v prostorih ambulatorija v Malnovi hiši na Krekovem trgu št. 10, ženske pa v prostorih mestnega fizikata. Prvi dan bo vsak použil na tešče eno tableto, naslednje tri dni pa po dve tableti. Zato bo moral vsak priti štirikrat k cepljenju.

Zaščitne tablete zoper tifus dobi vsakdo, kdor se želi obvarovati pred to nevarno boleznijo, vsako dopoldne brezplačno v ambulanci mestnega fizikata v pritličju Malnove hiše na Krekovem trgu št. 10. Po zaščitne tablete prihaja vsak dan veliko število ljudi. Uživati jih je treba na tešče, če naj zanesljivo pomagajo.

Uradno ceno za sveže ribe je določil komisariat za cene v Beogradu. Cene se sučejo po kakovosti rib od 25 do 50 dinarjev.

Nov most čez Savo pri Medsavi na Hrvatskem so pred dnevi slovesno izročili prometu. Most skrajšuje vaščanom pot za 30 kilometrov, ker do Podsuseda ni nobenega mostu. Otvoritev je bila zelo svečana in so se je udeležili tudi predstavniki gradbenega ministrstva.

Poletne počitnice na vseh šolah in vzgojevališčih na Štajerskem se bodo začele 15. julija in bodo trajale do 4. septembra.

ZAKONCA z enim otrokom, domačina, izobraženca, iščeta za takoj ali za 1. avgust sobo z dvema posteljama (eventualno tudi le eno) in souporabo kuhinje. Vzameta tudi garsonjero s plinom, oziroma opremljeno ali neopremljeno enosobno stanovanje. Ponudbe pod »Točna plačnika« na upravo »Družinskega tednika«.

Osebne vesti

UMRLI SO:

V Ljubljani: Mavricij Pavlovčič, akademik-kemik; 67letna Katarina Slabetova; Marija Strumljeva; Tanja Ehrlichova; Apolonija Haflnerjeva; Jernej Keše, hišni posestnik in železniški zvaničnik v pok.; Jože Turčinović, uslužbenec Splošne bolnišnice v Ljubljani; Franc Praznik, vezilni mojster.

V Novem mestu: 71letni Ignacij Ahlin, poštni poduradnik v pok.

V Žalcu: 78letni Ignac Mutec, posestnik.

V Mariboru: 73letna Margareta Lahova, zasebnica; 70letni Rudolf Gangl, upokojenec državnih železnic.

V Brežicah: 77letna Antonija Krošljeva.

V Celju: Veronika Pavšerjeva.

V Kozarjah: 35letni Jakob Trobec, posestnik in sedlar.

Na Brezovici: 5letni Matevžek Novak.

Naše sožalje!

ŠPORTNI TEDNIK

Še poslednjega pol kola so odigrali to nedeljo, da so izpopolnili vse razpredelnice. S tem so dogodki v našem domačem nogometnem prvenstvenem tekmovanju za mnulo razdobje zaključeni.

Nedeljska rezultata iz prvega in drugega razreda sta bila: Vič-Žabjak 1-1 in Ljubljana-Tobačna tovarna 6-1.

Vič je v borbi z Žabjakom, ki mu je šlo za drugo mesto, utegnil priti do svoje prve in edine točke. Četa iz šentjakobskega okraja bi se bila pač morala malo boli potruditi, da bi bila zasedla brez vseh ovir mesto pred Korotanci. Ena sama točka sicer tudi zadostuje, da so Korotanci s slabšim količnikom zaostali; pravijo pa, da za točno določitev mest to ne zadostuje.

Prvo mesto v razpredelnici je z eno samo izgubljeno točko pripadlo Mladiki, ki bo po pogojih tekmovanja prihodnjič tekmovala v prvem razredu, od koder prihaja v drugi razred četa tobačne tovarne. V okviru prej povedanega je drugo in tretje mesto sporno med Žabjakom in Korotanom. Vičani so z eno samo piko pač zasluženo na poslednjem mestu. Celotni uspeh tekmovanja je razviden iz razpredelnice:

Mladika	6	5	1	0	21—10	11
Žabjak	6	2	2	2	15— 9	6
Korotan	6	3	0	3	12—13	6
Vič	6	0	1	5	7—23	1

Belo-zeleni so imeli za slovo opravka s poslednjim v razpredelnici. Sprva so predvedli nekaj zrelih, skoraj vzornih potez. Potem je pač bilo treba odbiti devetdeset minut do konca. Tako se je nanizalo pol tucata golov v njihovo korist in en sam v njihovo škodo. Četa iz tobačne tovarne je imela proti belo-zelenim dober trening.

Tako so tudi v tej tekmovalni skupini do kraja razčiščeni vsi računi. Belo-zeleni so že pred par nedeljami sedli na prvo mesto in so dosedanji gotovosti dodali samo še dve, sicer nepotrebni piki. Iz šestih tekem so prinesli domov vseh 12 dosegljivih točk. Siškarji so z osmimi na dobrem drugem mestu. Fantje s Poljan so bili letos za svoje ambicije prekratki: s štirimi pikami niso mogli više od tretjega mesta. In naposled se je četa tobačne tovarne poslovila iz prvega razreda, kjer ji niso dali zabeležili nili ene same dobre točke.

Konec tekmovanja je razpredelnica prvega razreda taka:

Ljubljana	6	6	0	0	35— 7	12
Hermes	6	4	0	2	13—14	8
Mars	6	2	0	4	11—20	4
Tob. tov.	6	0	0	6	4—22	0

Obenem s prvimi četami so zaključile tekmovanje tudi rezerve in podmladek. Vrstni red rezervnih čet je ob koncu ta: Ljubljana, Korotan, Mladika, Žabjak, Hermes, Vič, Mars. — Drobiž pa se je tako razvrstil: Hermes, Vič, Mladika, Tob. tovarna, Ljubljana, Mars, Žabjak.

Sicer ni z nogometnega sveta nobenih takih vesti.

Pač pa je nekaj novic iz vrst plavalcev. V Orti so plavali za prvenstvo na dolgih progah. Proga je bila odmerjena v dolžino 2200 metrov. Prvi je priplaval v cilj Žižek v 31:02,3, za njim Močan v 31:19, potem Ognio v 31:25 itd. Vseh je bilo 35 na startu.

Nemški plavači so to nedeljo plavali svoje državno prvenstvo. Tekmovanja so se udeležili vsi plavači, ki kaj štejejo. Zmagali so: 100 m prosto Schroeder 1:01.9; 100 m hrbtno Schroeder 1:12; 200 m prosto Lehmann 2:19; 400 m prosto Lehmann 5:03,7; 200 m prsno Kroll 2:41; 4×100 m Hellas 4:25,7; 4×200 m Hellas 10:22,6.

O. C.

MATEMATIČNA VREMENSKA NAPOVED

za mesec julij 1943.

Sestavil dr. Vital Manohin

Vremenska napoved

Od **15. julija — četrtka**, vseskozi do **21. julija — srede**: pretežno jasno, pritisnila bo velika vročina, ki bo z vsakim dnevom močnejša.

21. julija (v sredo): v glavnem še jasno, silna vročina, čez dan pooblačitev in vetrovno, nekako ponoči vpad močnega deževja z nevihtami, nalivi in viharji (nevarnost, da bo treščila strela v posamezna poslopja!).

22. julija, četrtek: deževno in hladno, a v teku dneva se bo zjasnilo.

Točnost naših napovedi je v splošnem naslednja: v 80 % napovedano vreme se dobro ujema z dejanskim; v 10 % se dejansko vreme zakasni za 1 dan nasproti napovedanemu; v 5 % nastopi za 1 dan prezgodaj; v 5 % se napoved ne obnese.

---

5 MINUT POZNEJE

ROMAN - NAPISALA MIGNON G. EBERHART

»Ali imaš kakšno cigareto, Sibila?«

Ponudila mu je cigarete in vžigalnik z mize in ga je opazovala, kako si je prižigal cigareto. Plamenček je osvetlil njegov obraz in obšla jo je želja, da si ta njegov izraz vtisne v spomin. Zdelo se ji je, da ga dotlej še nikoli ni tako vroče ljubila kakor ta trenutek.

Spet je sedla k njegovemu znožju. Ostro murnovo črčanje še ni utihnilo. Zdaj je tudi zunaj že legla tema. Sibila se je zamislila v čase, ko so kot otroci kovali načrte. »Ko bomo dorasli...« so zmerom rekali. Zdaj so odrasli, toda usoda je obrnila drugače, kakor so bili sanjali.

Začutila je njegovo roko na temenu. »Srce moje...« je po tihem dejal.

Nekdo je potrkal na vrata in vstopil je Howland. Vse prezgodaj je prišel za njiju dva, zakaj Sibili se je zdelo, da še marsičesa ni načela o čemer bi se bila morala z Rihardom pogovoriti.

»Prižgi, prosim, luč, Howie!« je dejal Rihard.

»Donny te čaka,« je menil Howland, ko je obrnil stikalo. Nenadna svetloba je Sibili kar vid vzela. »Samo nekaj besed sem še hotel s teboj govoriti, preden pridejo pote.«

Sibila se ni zganila. Howlandov temni obraz je bil popolnoma brezizrazen, samo oči so se mu iskrile, vendar Sibila ne bi mogla trditi, ali ni bil v njih samo odlesk svetilke. Šedel je v pleten naslonjač in prekrižal roke čez kolena.

»Najpametneješe bi bilo, če bi jim priznal resnico, Dick. Zakaj tvarine bo že kar dovolj, da te spravijo na vešala. V tvoji prid te na to opozarjam.«

»Jaz nisem Eve umoril,« je odsekano odvrnil Rihard.

Howland je zategnil obraz, ko da čaka na odločilno besedo. Ker je pa Rihard le molčal, je planil pokonci. »Potlej je najin pogovor odveč, dragi moj.«

Sibila je pogledala Howlanda in ga kar naravnost vprašala: »Ali je bila Eva pri tebi, da se posvetuje zaradi ločitve?« Stal je tako, da mu ni mogla videti v obraz, vendar je imela nezmotljiv občutek, da ga je obšla razburjenost.

»Kako ti pride takšno vprašanje na um? Seveda ni bila pri meni. Rihard je moja stranka, in čeprav utegneš domnevati nasprotno — zanj storim vse, kar je v moji moči. Davi mu nisem jaz nagnal policije na vrat.« Obrnil se je k Rihardu. »To bi ti moral bolje vedeti, Dick, čeprav še ne veš, da je Sibila še pred tednom dni sprejela mojo snubitev.«

»Nisem še privolila, Howland.«

Ni se zmenil za njen medklic. »Popolnoma pravilno me je bila razumela in imel sem se za njenega zaročenca. Potlej je uzrla tebe in se odločila — sam ne vem, za kaj se je odločila. Vse to ti povem, da si boš na jasnem. Kar koli stori ona, nič, prav nič ne more vplivati na moje razmerje do tebe, Midva...«

Stopil je korak bliže in napravil gib, ko da bi hotel Rihardu ponuditi roko. »Midva sva stara prijatelja, Dick. Lahko mi zaupaš in se zaneseš name. Najino prijateljstvo ima pretrdne temelje, da bi ga utegnilo kar koli omajati.«

Nastal je premolk. Potlej je dejal Rihard: »Prav, Howland.«

Howland mu je zdaj res pomolil roko in vztrajal na stisku roke. »Donny čaka,« je opomnil. »Rekel sem mu, da stopim po tebe.«

»Prav, Howland,« je Rihard spet povzel. Vstal je, dvignil Sibilo in jo pred Howlandom prižel nase. Poljubil jo je dolgo in resno, kakor da pomeni ta poljub slovo...

Sibila in Howland sta spremila Riharda. Šerif ga je odpeljal v njegovo prejšnjo sobo, ki sta pred njenimi vrati stala dva agenta na straži. Ne da bi se bil ozrl, je Rihard vstopil. Ključ v vratih je zaropljal.

Sibila je slišala, kako ji je Howland za hrbtom govoril: »Pojdi, Sibila, stopiva malo na zrak. Tu v hiši je neprijetno. Moram se še nekaj pogovoriti s teboj.«

Obrnila se je in mu pogledala v oči. Zdelo se ji je, ko da je neznansko odmaknjen. »Med nama ni več ničesar, o čemer bi se morala pogovoriti, Howland.«

Nasmehnil se je. »O pač,« je nežno odgovoril, »ali si si sploh na jasnem o vsem tem, kar se bo zgodilo?«

»...kar se bo zgodilo?«

Potegnil jo je izpred Rihardovih vrat. »Z Rihardom, mislim. Obsodili ga bodo... drugače sploh ni mogoče.« Izrekel je te besede preprosto in ravnodušno, ne da bi se bil njegov nepremični obraz spremenil.

»To je samo tvoj nazor,« je hladno odvrnila Sibila, vendar ni mogla preprečiti, da bi ji srce ne začelo močneje utripati.

»Če bi Rihard priznal, bi si vsaj glavo rešil.« Stopil je tik k njej in jo prijel za roko. »Čuj, Sibila, nápak delaš, ko se tako obešaš na Riharda...« Malo je premolknil in potlej pomenljivo povzel: »Deniva, da jaz nekaj vem, kar bi utegnilo tebi in njemu pomagati.«

»Howland, če ti kaj...« obmolknila je in se obrnila k vratom.

Toda zadržal jo je z naglim prijemom. »Kam hočeš?« je brž vprašal.

»K šerifu. Povedati mu grem, da nekaj veš.«

»Aha, že razumem. Torej nočeš klečeplaziti. Niti prositi ne, niti se ukloniti. Potlej... bojim se, da potlej ne bom mogel ne zate, ne za Riharda ničesar storiti.«

»Howland, tvoja dolžnost je, da šerifu vse poveš, kar veš!«

»Neumnost, Sibila!« Howland se je zdel popolnoma hladen; tiščal je roke v hlačne žepe, se pozibaval na prstih in se smehljal. »Kako sploh moreš misliti, da kaj vem, kar bi utegnilo Riharda razbremeniti?«

Za njenim hrbtom je nekdo tako po tihem odprl vrata, da je Sibila opazila Kalvina šele, ko je spregovoril: »Howland, iskal sem te. Pravkar sem priskrbel nekaj cigaret za Dicka.«

Odpeljal je oba v knjižnico, zaklenil vrata za seboj in nekaj trenutkov molčal ko grob. V njegovem obrazu je bil zapisan neprikrit strah; zoper svojo volio je morala Sibila misliti, da je podoben preplašeni opici. »Vse skup mi ni všeč,« je srdito bevsknil. »Dicka pripelje kar meni nič tebi nič sem z edinim izgovorom, da bi sicer utegnilo pred šerifovo hišo priti do rabuke... Kaj praviš, Howie... če ni to zgoli izgovor? Saj je na svetu vendar še več ječ, ne samo tista podrta ječa v Kentigernu! Rad bi vedel...« Obnemel je.

Smehljaje se, je Howland vprašal: »Kaj bi rad vedel, Kalvin?«

»Rad bi vedel, kaj ima šerif za bregom.«

19

Sibilo je obšel občutek, da hoče Kalvin na samem govoriti s Howlandom. Zato je odšla in krenila gor k Ljudmili.

Ljudmila je sedela na zofi. Imela je nataknjene naočnike, okoli nje so pa po tleh ležali razmetani sami časniki. Naglo je dvignila pogled: vse prenaglo, se je zdelo Sibili. »O! Ti si, Sibila. Pridi, otrok moj. Ali si govorila z Rihardom?«

Sibila je sedla poleg Ljudmile. »Da; bil je pri meni,« je odvrnila.

Na očeh se je Ljudmili poznala utrujenost. Oblečena je bila v svetlo domačo haljo, da se je zdela še bolj brezobličnа, lase je pa imela na vrhu glave spete v vozel. Nagajivi kodrčki so ji viseli v okrogli obraz. »Zakaj so ga prav za prav pripeljali sem?« je vprašala z izrazom preplašenega otroka.

»Ne vem. Baje se zdi šerifu primernejše, da ni v Kentigernu.«

Ljudmila je mehko povzela: »Lepo je, da je spet z nami pod isto streho.« Koj naslednjo sekundo je spremenila svoje vedenje. S strahom, ko da bi iskala pomoči, je dejala: »Najstrašnejša je pa misel, da sta v naši bližini morda dva morilca. Toliko sem že premišljala... vse možnosti sem pretehtala... Meni bi bilo najljubše, če bi bil Howland krivec, ker pač mora biti nekdo iz našega najožjega kroga.«

Sibila se je zdrznila. Skušala je preskočiti drugam: »Nekoč si mi rekla, tetica, da se boš sama varovala... nadalinih poskusov zastrupljanja. Razumeš? Kaj si s tem prav za prav mislila?«

»Kako?« Ljudmila se je zdela vsa zmedena, vendar se je koj nato nien obraz zjasnil. »O, to pa!« Zasmejala se je. »Saj vendar nisem mogla umreti od gladu, drago dete! In nekaj časa sem se pošteno bala, da bi okusila trohico jedi, ki so mi jo poslali v sobo. Niti spodaj v jedilnici se nisem počutila varno, zlasti kadar je bilo več posameznih jedi. Pazi, pokazala ti bom nekaj!« Ročno, da bi ji po nieni obsežnosti tega nihče ne prisodil, je skočila z zofe, stopila k neki omari in jo s pravo ceremonijo odklenila. Malce zavedajoča se krivde je izjavila: »Omaro imam zaklenjeno, ker nočem, da bi kdo izvedel mojo skrivnost, in nekajkrat se mi je tudi res

Listek „Družinskega tednika“

Vremenske zanimivosti ljubljanskega letališča

Pravi vzrok obeh letalskih katastrof (sept. 1933. in julija 1935.)

NAPISAL DR. VITAL MANOHIN

Ljubljančani gotovo še pomnijo obe katastrofi potniških letal, prvo dne 12. septembra 1933, ko je treščilo letalo ob zid, obdajajoč umobolnico pri Studencu, in drugo konec julija 1935, ki se je dogodila na pobočju Golovca. Zanimivo je tudi spomniti na tedanje govorice o vzrokih nesreče. V prvi vrsti so iskali vzrok v pokvari motorja, toda spričo tehtnih profesorjev so prenesli težišče na krivdo pilotov (zlasti pri zadnji katastrofi, kar je bilo še manj utemeljeno (oba pilota sta bila izvrstna strokovnjaka in značajna človeka). Pravi vzrok je pa skrit tam, kjer nihče ni mislil, namreč v posebnih vremenskih lastnostih ljubljanskega letališča.

Kakor kaže gibanje jutrnje megle, se ustvarja ob Golovcu zjutraj pri lepem vremenu kadar leži pri tleh gosta megla, a vrh Golovca moli iz nje, zračni vrtinec z vodoravno osjo. Pri tleh namreč leži hladen in zato tudi težak zrak, medtem ko vrh Golovca že obseva sonce. Kadar se pobočje dosti ogreje, se začne zrak ob pobočju dvigati (to se poleti dogaja ob severnem, odnosno severovzhodnem pobočju, ker zjutraj obseva sonce ravno to stran hriba). Ogreti zrak ob pobočju je namreč lažji kakor neogreti v neposredni okolici (ki nima stika s pobočji) in zato se izpodrine (kot lažje telo) — torej se vzpenja. Njegovo mesto ob pobočju pa takoj nadomesti zrak iz okolice, ki se nato zaradi kontakta z ogretim pobočjem sam ogreje in doživi isto, kar se je dogodilo že s prvimi zračnimi gmotami ob pobočju, t. j. se tudi sam dvigne. Zrak, ki se dvigne, pride v višinah pod manjši zračni pritisk (zračni tlak z višino naglo upada) in zato se (zaradi termodinamičnih zakonov, o katerih tukaj ne moremo podrobno govoriti) ohlaja, in sicer pri vsakih 100 m za 1° C.

Tako ogreti zrak izgubi že v manjši višini (nekaj sto metrov) nad Golovcem vso svojo segretost glede na okolico in se naprej ne more dvigati. Istočasno pa prihajajo od spodaj nove zračne gmote, kar ustvarja kopičenje zraka nad Golovcem. Obenem nastane v neposredni okolici zaradi odtoka zraka proti Golovcu pomanjkanje zraka. Takšno stanje pa zaradi lahke gibljivosti zraka ni mogoče; zrak začne zato odtekati v višinah proč od Golovca, nato se spusti navzdol v področje, kjer je nastalo pomanjkanje zraka. Torej nastane vrtinec: ob Golovcu tok navzgor, v višinah tok od Golovca proti Studencu, okoli umobolnice tok navzdol in tok od umobolnice proti Golovcu.

V popolnem razvoju te cirkulacije se vsesajo tudi zračne gmote, ki mejijo na prvotni vrtinec. Tako se začne vzpenjati tudi težki in mrzli zrak od tal proti vrhu Golovca. Ta zrak pa nese s seboj tudi meglo. Toplota na vrhu hriba naglo za par stopinj pade in vrh naenkrat pokrije gosta megla. S tem se sončno obsevanje prekine in zrak se neha vzpenjati. V zvezi s tem tudi naglo popušča protitok (tok navzdol), ki se hitro približuje pobočju, dokler se ne uveljavi ob pobočju samem. Ob pobočju se je namreč nabral zrak od spodaj, ki je bil tlak najbolj hladen, a se je pri dviganju še bolj shladil. Zato je tudi ta zrak znatno hladnejši od zraka v neposredni okolici in ko preneha obsevanje, začne drseti ali se celo valiti nazaj navzdol. To je ravno ta mogočni protitok, ki naznanja konec vrtinca. Toda ta zrak se spet nadomešča z zrakom iz neposredne okolice. Tako se kasneje ustvarja novi vrtinec, ki ima obratno vrtilno smer, kakor jo je imel prvi, namreč: ob Golovcu tok navzdol, nato tok od Golovca pri tleh proti umobolnici, tok navzgor v okolici umobolnice in končno v višinah tok od umobolnice proti Golovcu.

Toda življenjska doba tega vrtinca je znatno manjša kakor pri prvem, ker tok navzdol ob pobočju spet odnaša megle proč in sonce znova obsije pobočje, dokler se iznova ne naredi vrtinec prvega tipa. Celotna zamenjava enega vrtinca z drugim traja po mojih opazovanjih 30 do 40 minut. V tem času se pomika tok navzdol od Golovca proti umobolnici in obratno. Ves ta pojav traja toliko časa, dokler se ne razprši megla tudi pri tleh.

Če leti letalo od letališča proti Golovcu, še ne more biti visoko, kadar se nahaja nad umobolnico. Če pa ravno takrat zajde v protitok (v tok navzdol) omenjenega vrtinca, povzroči tako nenaden padec letala za dobrih 20 ali celo 30 m (v jeziku letalcev je tukaj zračna jama!). Takšen padec zadošča, da zadene letalo s krili v vršičke najvišjih smrek, to povzroči zmanjšanje hitrosti in v zvezi s tem nov padec. Temu sledi zalet v debelejša drevesa, uničene krila... in katastrofa je tu!

Prva katastrofa (12. septembra 1933) se je zgodila ravno ob umobolnici, kar nam kaže, da je bil takrat vrtinec v popolnem svojem razvoju. Druga katastrofa (25. julija 1935) pa kaže, da se je prav takrat vršila zamenjava prvega vrtinca z drugim (ob pobočju Golovca se je uveljavil mogočen tok navzdol).

Da letalo srečno preleti ta vrtinec, je potrebno, da je protitok nekje med umobolnico in Golovcem, kjer ni visokih dreves (n. pr. pri Štepanji vasi). Tukaj padec za 20—30 m ne pomeni katastrofe. Pri tem je tudi treba omeniti, da deluje ta vrtinec le v sunkih (pulzira ali utriplje), tako da se uveljavlja protitok le za 10—15 sek., nato pa sledi pavza okoli 1 minute.

Če je vreme takšno, da megle sploh ni, ali obratno — da je megla tako debela, da sega še daleč nad vrh Golovca — potem se ne more razviti vrtinec omenjenega tipa.

Ko so ukinili letanje čez Golovec, so tudi prenehale katastrofe. Sicer se ustvarjajo podobni vrtinci tudi ob Šišenskem hribu in Rožniku, toda tam leti letalo že tako visoko, da ne pride pod njihov vpliv, pa tudi nenaden padec za 30 m tam ni nevaren.

Srečanje

NAPISAL E. LANG

Od stadiona proti mestu se je valila velikanska množica ljudi. Gledali so bili končno tekmo za pokal. Tudi Peter Brand je bil med njimi.

Zdajci je Peter komaj dva metra pred seboj zagledal neko damo, ki se mu je takoj zazdela znana. Tisti trenutek se je dama obrnila in njene oči so se srečale s Petrovimi.

Brand se je prestrašil. Tudi dama je bila videti začudena, obstala je na mestu in na obrazu se ji je zazrcalila tesnoba.

Peter je dobro vedel, da bi bilo nedostojno, če bi se zdaj naredil, kakor da dame ni spoznal. Odkril se je torej in se ji nasmehnil:

»Lea...« Nehote in skoraj mehanski so izgovorile njegove ustnice to ime. »Saj dovoliš, da te še tako imenujem? Vse bi bil prej pričakoval, ko da te bom tu srečal.«

Mlada dama z ozkim obrazom, ki je s svojimi klasičnimi črtami spominjal na antično prikazen, je še zmerom nekoliko v zadregi motrila vitkega moža.

»Bila sem na izprehodu, pa sem zašla med to valečo se množico ljudi. Peter,« je dejala in se skoraj prestrašila, da ga je tudi ona poklicala z imenom.

»Ali si... poročena?« Petrov glas je imel pri tem vprašanju trd prizvok. »Kakor sem slišal, te je tedaj ko sva se midva razšla, Wigner zasnubil.«

»Da, poročila sva se,« je odgovorila Lea in opazila, da se je Petru pri teh besedah zmračil obraz. »Tudi otroka imava,« je pristavila.

»Ali si tudi ti že prijadral v zakonski pristan?« ga je potem vprašala in skušala pogovor obrniti na bolj veselo stran.

Peter se je nasmehnil. »Zdaj sem samo še zaročen, a najbrže se bom poročil. Prišel sem do prepričanja, da sta lahko srečna tudi zakonca, ki se nista poročila iz ljubezni.«

Lea je prikimala. »Seveda so lahko tudi takšni zakoni srečni. Saj se tudi jaz nisem poročila iz velike ljubezni. A kljub temu sem srečna. Mož obožuje mene in otroka...«

Zatopljena v pogovor sta odšla s prometne ulice na neko stransko pot, ki je bila skoraj popolnoma prazna.

Peter Brand je živčno vrtel v roki svoje rumene rokavice. Ali ni smešno, da je zdaj po štirih letih spet srečal žensko, ki jo je nekdaj brezmejno ljubil? Zakaj mu jo je usoda prav zdaj pripeljala na pot, ko je za oba prepozno?

»Kaj premišljuješ?« je vprašala Lea, čeprav je slutila, kakšne misli se mu podo po glavi.

»Čudim se, kako smešni in puhli smo včasih ljudje,« je odgovoril Brand. »Kako z lahkoto človek prisege prelomi. Tudi midva sva včasih mislila, da ne bi mogla živeti drug brez drugega, in sva si venomer zatrjevala, kako se ljubiva. Človek tako lahko prisega, če je mlad. In kljub temu nama ni počilo srce, ko sva se razšla.

DARMOL
najboljše odvajalno sredstvo

Ti si se kmalu nato poročila z drugim in tudi mene ni prav nič bolelo srce, ko sem se zaročil. Ali nismo res smešni, Lea?«

»Smešni?« V njenem lepem obrazu je trznilo. »Prav nič smešno se mi to ne zdi, Peter, prej žalostno, da ljudje sploh moremo tako ravnati.«

Brand je bral očitek v njenih velikih očeh. Na lepem se ga je polastil strah in napeljal je pogovor drugam. Pripovedoval ji je o svojem delu, ki ga vodi v tuje dežele, in spet je postal samozavesten.

Ko je čez nekaj časa pogledala Lea na svojo zapestno uro, je bila na moč presenečena. Odkar sta se s Petrom srečala, sta bili minili že dve uri.

»Pozno je že!« je vzkliknila in zardela. »Možu sem obljubila, da bom kmalu prišla domov.«

Brand jo je spremil do prve tramvajske postaje.

»Zdravstvuj, Lea!« je dejal in ji krepko stisnil roko. »Jutri se odpeljem v Pariz, odondod v Kjöbenhavn, potem pa morda na Turško. Takšno je moje življenje. V hotelih je moj dom.«

»Zdravstvuj, Peter!« Lea bi mu bila rada v slovo rekla kaj drugega, pa ni mogla. Tedaj je tudi že privozil tramvaj. Pomahala je Petru v slovo, potem je stopila v voz.

»Škoda,« je sam pri sebi dejal Peter, ko mu je tramvajski voz izginil izpred oči. Prižgal si je cigareto. »Naj vrag vzame to življenje, ki človeka sili, da takšni ženski, kakor je Lea, natveze pravljico o zaročenki, samo da ne bi opazila, da jo še zmerom ljubi in je vsa leta ni mogel pozabiti.«

Lea se je peljala do železniške postaje. Stanovala je še zmerom v predmestju pri svojih starših. Težko ji je bilo pri srcu, da se je Petru nalagala, da je poročena in da ima otroka. A še teže bi ji bilo priznati, da je od dne, ko jo je bil iz trme samo zaradi majhnega nesoglasja zapustil, pa do danes ostala popolnoma sama.

SKRIVNOSTNI GRAD

NAPISALA KATARINA DUNLAP

Ob pogledu na stari grad se me je polastil občutek tesnobe. Grajska vrata so bila zaklenjena, okna zaprta, vrt zanemarjen. Premagala me je radovednost in pozanimala sem se pri ljudeh, zakaj je grad tako zapuščen. Povedali so mi mogli samo to, da sta v gradu prebivala grof in grofica de Merret, da je bil grof zelo vročekrven in ponosen, njegova žena pa ljubka in zelo pobožna. Vedeli so še to, da sta več let živela v srečnem zakonu, potem sta se pa lepega dne izselila iz gradu in ju nikdar več ni bilo v mestece Vendôme. Grof je kmalu nato v Parizu umrl, grajska gospa pa še živi na nekem oddaljenem posestvu, a je bolj podobna sivolasemu strašilu ko ženski.

Ko sem izvedela, da je bila Rozalija, natakarica v gostilni, kjer stanujem, nekdaj grofičina spletična, sem se takoj odločila, da jo bom poprosila za nekaj pojasnil. Toda morala sem ji na moč prigovarjati, preden sem kaj izvedela.

Rozalija mi je pripovedovala, da je bil grof zelo ohol in zahteven, grofica pa zelo pobožna in popustljiva. Tudi tisto poletje, ko je gospa nekoliko zbolela in je grof preselil svojo spalnico eno nadstropje više, samo da je ne bi motil, ni ugovarjala. Morda ji je bilo celo ljubše, da je ostala sama v svoji veliki spalnici v pritličju, iz katere je imela prekrasen razgled na reko in na vrt. V enem kotu sobe je stal kamin, v drugem pa velika, široka omara, v kateri je imela gospa svoje obleke.

Za časa grofičine bolezni je gospod večkrat odšel v mesto v neki klub in tam kvartal in poliziral. Takrat je bilo mesto polno španskih ujetnikov, ki jih je bil cesar Napoleon na častno besedo izpustil. Rozalija se je še prav dobro spominjala nekega lepega Španca, ki se je zvečer zmerom sam sprehajal po mestu. Eden izmed grajskih hlapcev ga je nekoč videl celo v bližini gradu, ko se je kopal v reki.

Gospod de Merret je vsak večer, ko je prišel domov, takoj odšel v svojo sobo. Nekega jesenskega večera pa, ko se je pozno vrnil iz kluba, je pustil svetilko na stopnišču in se je počasi kolovratil po hodniku proti grofičini spalnici. Ko je bil že pred vrati, se mu je zazdelo, da je gospa v naglici zaloputnila vrata omare. Toda ko je stopil v sobo, je gospa stala pri kaminu.

»Pozno prihajaš,« je mirno dejala. V nasledniem trenutku je stopila v sobo Rozalija. Torej ni bila ona zaprla vrat omare. Rozalija je opazila, da sta se na gospodovem obrazu zazrcalila dvom in bes obenem. Odhitela je iz sobe, a na hodniku se je ustavila in slišala, da je gospod ledeno dejal:

»Gospa, kaj skrivate v tej omari?«

»Ničesar,« je odgovorila gospa.

De Merret je stopil k omari, gospa ga je pa zadržala, rekoč: »Če ne boš v njej nikogar našel, je med nama vse končano!«

De Merret jo je strmo pogledal.

»Prav,« je potem rekel. »Poslušaj me. Zveličanje tvoje duše in večno življenje ti veliko pomenita. Priseži, da v omari ni nikogar, pa ne bom odprl vrat.«

Zgrabil je križ — prekrasno špansko delo iz ebenovine in srebra. Gospa je mirno dvignila tri prste in rekla: »Prisežem.«

»Pokliči spletično,« je potem zaukazal grof. Ko je Rozalija prišla, ji je naročil: »Pokličite zidarja Gorenflota in mu recite, naj prinese s seboj ometačo, opeko in cement, ki so spravljeni v mojem hlevu.«

Rozalija je s strahom odhitela iz sobe. Ko je čez nekaj minut pripeljala zidarja s seboj, je gospod spet ukazal:

»Hitro brez ropota zazidajte vrata tele omare. Dobro opravite svoje delo, poplačal vam bom trud. A ne zinite nikomur besedice o tem. To velja tudi za vas, Rozalija.«

Gospod je opazoval sleherni zidarjev gib. Medtem ko je zidar zazidaval vrata, je gospa poklicala Rozalijo in ji naročila, naj ji prinese ogrinjalo. Njeni ledeni prsti so se oklenili spletične roke. »Recite Gorenflotu, naj pusti v omari kakšno odprtinico,« je tiho rekla, potem pa na glas dodala: »Prinesite še več sveč, da bo zidar bolje videl.«

V sobi se je slišalo samo praskanje zidarske ometače. Ko je zid zrasel do srede omare in se je gospod de Merret za trenutek obrnil stran, je zidar izrabil priložnost in hitro prebil z ometačo steklo v vratih. Skozi odprtino je v notranjščini zagledal dvoje prestrašenih oči. Tedaj se je de Merret obrnil in oči so spet izginile.

Ko se je zdanilo, so bila vrata zazidana. Gospod de Merret je poklical svojega komornika in mu rekel: »Moja žena je bolna. Ostal bom pri njej. Serviraite kar tu.«

Gospod de Merret je ostal dvajset dni v grofičini spalnici. V prvih dneh so se nekoč slišali iz omare slabotni vzdihi in gospa je prestrašeno krikmila in skoraj omedlela. Hotela je nekaj zajecljati, a gospod jo je prekinil: »Priseglа si, da ni v omari nikogar. To mi zadostuje!«

Čez nekaj dni se tudi ti vzdihi niso več slišali. Samo gospa je venomer jokala.

FR. P. ZAJEC
IZPRAŠAN OPTIK IN URAR
LJUBLJANA, sedaj Stritarjeva ul. 6.
pri frančiškanskem mostu
Vsakovrstna očala, daljnogledi, toplomeri, barometri, hygrometri itd. Velika izbira ur, zlatnine in srebrnine. — Samo kvalitetna optika!

»ČISTIMADEŽ« — »Smacchiatore« se je za čiščenje oblek izkazal za najboljše sredstvo, ker čisti hitro, temeljito in ne pušča krogov. Zahtevajte v vseh trgovinah in drogerijah. Navodilo uporabe je na steklenici. Glavna zaloga Petronafta, Ljubljana, Ciril Metodova 35 a, Tel. 3890.

zdelo, da stika nekdo naskrivaj po moji sobi.«

Sibila se je spomnila, da je hranila Ljudmila v tej omari že od nekdaj stare spomine, papirje in celo kopico praznih zdravilskih steklenic, toda zdaj je bila vendarle presenečena spričo tega, kar je videla: prava pravcata kuhinjska oprema je bila razvrščena po policah. Aluminijasti lonci vseh velikosti in oblik, električna pečica na dve plošči, sklede, pladnji, krožniki in nešteto konzervnih škatel. Prav spredaj je stala papirnata vrečica; Sibila jo je previdno vzela v roke in jo odprla. Očitno je bil v njej sladkorni prah, vendar si ga ni upala okusiti, zakaj Ljudmila je stala poleg nje in opazovala sleherno njeno kretnjo.

»Bojim se, da je Elvira že kaj zavohala,« je dejala Ljudmila zaskrbljeno. »In davi je stopila kuharica nepričakovano noter. Hudo bi se morala motiti, če bi mislila, da ni opazila moje zasebne kuhinje.« Spet je zaklenila omaro in si obesila ključ okoli vratu.

Ko je Sibila potlej odšla od Ljudmile, je bila prepričana, da je Ljudmila bolj kakor kdaj koli v oblasti vseh svojih duševnih sil in da je kuharica malce prenaglieno in nápak sodila.

Spodaj v veži je bilo živahno: Sibili se je zdelo, da sliši Kalvina, Diano in Howlanda, zato tudi ni šla več dol.

Ko je stopila v svojo sobo, je zapahnila vrata. V ogledalu se je zdela sama sebi tuja, tako bleda in resna podoba jo je gledala iz brušenega stekla, in v očeh ji je bil zapisan enak strah kakor v očeh sobarice Bee.

Okno je bilo odprto; ko se je zavila v pidžamo in jutrnjo haljo, je sedla na podoknico. Dolgo je sedela tam, zamišljeno in žalostno, prežeta žive želje, da bi bili vsi dogodki poslednjih dni samo grd sen.

Zdajci jo je obšla misel, da je človek, ki ga je uzrla na lasi, utegnil biti Paul Gleason... Morda je videl morilca in je moral plačati to s svojim življenjem...

Sedla je za pisalno mizo in skušala z napisanimi besedami spraviti v red mnogoličnost svojih domnev.

Ko je ura bila eno, je bila popisala že več pol, toda sama si je morala priznati, da je bilo vse to delo zgoli ničevo početje.

Rihard ni umoril ne Eve ne skrivnostnega tujca. Toda kaj, ko ji manika dokazov...!

Ljudmila je bila — vsaj po njenem — zdrava na duhu. In čeprav bi bila iz kakršnega koli vzroka sama vprizorila poskuse zastrupljevanja, bi ne bila s tem dognana še nikakršna zveza z obema umoroma.

Howland sploh nobenega nagiba ni imel, vrhu tega je pa razpolagal še z alibijem. Kolikor je Sibila vedela, nista bila Howland in Eva nikdar v tesnejših stikih.

Bolna povest je bila kaj lahko izmišljena, zlasti ker je slišala zvoniti o dežnem plašču in vrvi. Kalvinovo vedenje spričo te obtožbe je bilo prepričevalno. Morda je pa Bea je koga videla?... Kalvin tudi ni imel nobenega vzroka...

Dianino vedenje je bilo čudno. Eve ni marala nikoli; Riharda in Sibilo je skušala razdvojiti... Verjetno se je torej zdelo, da je mimo svoje navidezne hladnosti vendar zaljubljena v Riharda. Diana je bila že od mladih nog izrazito posestiželjna. Skoraj bi ji človek rekel, da je grabežljiva. Bila je nekako načelno ljubosumna, ker je bila nevoščljive narave. Že kot otrok se je večkrat z zagrizeno trdovratnostjo borila za kakšno punčko, igračo ali pisan trak, čeprav je imela punčk, trakov in igrač na pretek. In že v mladih letih se je umela — čisto neotroško — prilizniti Johnu Abbottu, tako da jo je določil za edino dedično. Sibili se je takrat zdelo to kar prav in v redu, zakaj njen oče, Charles Abbott, najmlajši izmed treh bratov, je bil Johnu Abbottu mani blizu kakor Dianin oče, Gerald Abbott. Zato se ji je zdelo popolnoma pravično, da je Diana podedovala vse stričevo premoženje. Kar ji pa vendar ni šlo do kraja v račune, je bila okoliščina, da so prisodili hkratu tudi Izabelin delnar Diani in ne Rihardu.

Sibila je naslonila glavo v dlani. Mislila je na to, kar ji je bil Rihard povedal. Skušala je dognati kakršno koli zvezo med prikritimi in njej znanimi dejstvi, vendar se ji ni posrečilo.

Lučka na pisalni mizi je privabila nešteto vešč, ki so se zaganjale vanjo in omamljene padale na popisani papir. Sibila je utrnila luč. Ko so se njene oči privadile nenadni temi, je ugotovila, da prav za prav niti temno ni: mesec je bil vzšel in je sijal v sobo. Vstala je in vsa nemirna stopila k oknu. Mislila je na Diano, ki je edina imela od smrti Johna Abbotta korist — zlasti še od Izabelине smrti, zakaj, če bi bila Izabela preživela Johna, bi bila Izabela sama postala dedična njegovega premoženja.

Diana je bila grabežljiva, to je res — toda Sibila si pri najboljši volji ni umela predstavljati, da bi jo utegnil ta posestni nagon tako oslepiti, da bi se niti umora ne ustrašila. Razen tega pač ni verjetno, da bi, če bi bila kriva, tako neprikrito zagovarjala svoje stališče in bi ne zvračala suma tolikanj štorasto na Sibilo.

Mesec je že močno odjemal, toda še zmerom se je jezero srebrno leskетalo v njegovem svitu. Črni obrisi dreves so se tudi to noč ostro odražali. Zdajci je Sibila zagledala, da se pod lipovkami nekaj premika.

In zdajci se je nekaj izluščilo iz temè grmovja, kar je brž, po vseh štirih, kakor pes, zbežalo čez trato.

20

Izginilo je onstran v temò.

Sibila je razburjeno vzdihnila. Šele tedaj se je zavedela, kako naglo ji je utripalo srce. Ne, ne, ni je varalo oko! Prikazen je bila človeška bitje! Prisluhnila je in zastrmela dol. Nič se ni zganilo; tišina je vladala vse naokrog.

Potlej se ji je zdelo, da je od nekod zaslišala loput vrat.

Brž je odprla svoja lastna vrata: veža je bila prazna. Toda nekje so se vrata zaprla, to je za gotovo vedela, čeprav bi ne bila mogla trditi, da se ni tresk razlegel morda od Stacyjeve hiše sèm. Drobna nočna svetilka je pršila boren sij, in zdajci se je Sibila domislila obeh policijskih agentov, ki sta stražila Rihardovo sobo. Ali naj jima gre povedat, da je videla neko bitje, brž̀as človeka, čeprav se je plazil po vseh štirih?

Slišati ni bilo nobenega glasu. Minili sta dve minuti, morda so bile tudi tri, preden je Sibila počasi, previdno, ne da bi bila odvrnila oči od Rihardovih vrat, krenila dalje. Sklonila se je čez ograjo: spodnja veža je bila temna. Ko je prišla do Rihardovih vrat, jo je zdajci obšel tolikanj brezumen strah, da se ji je zdelo, ko da čuti tujo roko na svoji rami. Brž se je obrnila, toda za njenim hrbtom ni bilo nikogar. Potihem je potrkala na vrata. Ker ni bilo odgovora, je pritisnila na kljuko. Na njeno veliko začudenje so se vrata vdala. V sobi je bilo temà; ko je pa oprezovaje obstala, je zaslišala tiho, globoko dihanje.

Ne da bi kaj premišljala, je segla k stikalu in prižgala stropno svetilko. Rihardova stanovanjska soba je bila kaj preprosta in Sibila se je začudila, da se tega dotlej še nikoli ni tako zelo zavedela kakor v tej sekundi. Z velike, usnjene zofe je planil neki moški, si pomel z eno roko oči, z drugo je pa segel po revolver, ki je ležal poleg njega na stolu. Zastrmel je v Sibilo in zajecljal: »Kaj... kaj...«

Sibila je zaprla vrata in stopila bliže. Spoznala je enega izmed policijskih agentov, ki je bil Rihardu določen za stražo.

Možakar si je mel zaspane oči. »A, vi ste! Česa pa iščete tu? Zdaj ne morete govoriti z jetnikom. Šerif je odredil...« Premolknil je, vstal in dejal, naglo ošinivši vrata: »Kako vraga ste sploh prišli sèm noter? Vrata so bila vendar zaklenjena.«

»Ne, bila so odklenjena. Videla sem nekaj... Kje je Rihard?«

Brž je stopil k vratom, jih odprl in pogledal v vežo. Potlej je vrata spet zaprl in stopil k Sibili. »Ne bi smeli sèm. Miss Abbott. Ukazano mi je, da vsakogar napodim. Zdi se, da sem ga polomil, zakaj prepričan sem bil, da sem vrata zaklenil.«

»Kje je Rihard?« je razburjeno ponovila.

Popraskal se je po glavi in nejevoljno pogledal Sibilo. »Nikar tako ne kričite!« Očitno mu je njena odločnost zbudila spoštovanje, zakaj nadaljeval je: »No, če že morate po vsaki ceni vedeti: ni ga tu!«

»Kje pa je?«

»Nihče ne ve. Šerif je tako odredil. Naskrivaj so ga odpeljali.«

Sibila se je zamislila. »Čujte,« je čez nekaj časa povzela, »z okna sem malo prej nekoga videla.«

V tistem trenutku se je možakar popolnoma zbistril. Vneto je vprašal: »Koga? Kaj je počel?«

»Ne vem, kdo je bil. Nekdo je bežal čez trato. Izginil je v temò. Bežal...« Obmolknila je, naposled je pa le pogumno nadaljevala: »Bežal je po vseh štirih.«

»Po vseh...« Policijski agent je nejeverno bolščal vanjo in nagonsko segel po revolver. »Kam je zbežal?«

»V grmovje. Več nisem mogla videti, toda kmalu nato sem slišala, kako so nekje zaloputnila vrata. Zato sem tudi prišla sèm.«

Globoko je zajel sapo in se vzravnal. »Ostanite tu in se ne premaknite. In predvsem: nikogar mi ne spustite noter! Medtem pojdem pogledat.« Prikimala je, on je pa odprl vrata, se vnovič z naglim pogledom prepričal, da ni nikogar zunaj, in smuknil ven.

Dalje prihodnjič

LOJZE PERKO, slikar z Notranjskega

Ob izidu »MARTINA KRPANA«, ki ga je ilustriral naš nadarjeni umetnik

Se je že vil kdaj boli turoben sprevod na ljubljansko pokopališče? Dva moška — eden sivolas in sključen, tisti, ki bo pomagal spustiti krsto v grob drugi mlad, v dolgi vojaški suknji — edina stopala za to krsto, ki leži v nici do zadnje meje utrujeno telo postarane žene. Spredaj se pelje duhovnik, ki v vsem svojem življenju menda še nikoli ni spremljal tako žalostnega pogreba: sključen starček, ki glasno pokašnjuje mladenič, ki se duši v joku — in pred njima borna krsta, okrašena z rdečimi rožami, vpletenimi v šope borovih vej...

Ledenomrzle snežinke padajo na krsto in na pogrebce. Šestnajst otrok je porodila ta žena — ta je edini, ta deseti sin, ki jo spremlja k zasluženemu počitku — sam pa bo zdaj, osirotel še bolj, kakor je bil, nastopil svoje romanje v svet.

Kakor blisk so minila neskrbna otroška leta — ako se sploh lahko tako imenujejo — tista leta ki si jih preživel v največjem pomanjkanju, ko ti je že v zibelki zrla skrb v obraz, v tisti zibelki, ki so položili vanjo šestnajst drobnih črvičkov, da so z glasnimi usti od prvega dneva življenja kričali svojo lakoto v svet...

V tistem času, kadar je ni porod priklepal na posteljo, je ta žena vprežena v delo, od katerega si niti za najkrajši trenutek ne utegne oddahniti. Čim doraste otrok toliko, da je že dokončno začrtana: pomagati mora očetu v brivnici in po njem bo prevzel njegov poklic.

»Dali te bomo v šole,« pravijo učitelji malemu Lojzetu. Tako za nekaj svetlih trenutkov zanetijo goreče upanje v tej strastni duši, da ga peza vsakdanjih dni, na katere si priklenjen s trojno verigo, prehitro pogasi. Materi so se začele odpirati noge, kmalu so ji polne gnojnih, krvavečih ran. Kmalu ne more več hoditi in le njeno stokanje se vse dneve razlega po vsem domu in njeno pritajeno ihtenje ponoči preganja otrokom spanec. Zdaj je dobra sestra Zora tista, ki mora stopiti na njeno mesto in skrbeti za to mnogoštevilno družino.

Dvajset sedem let je minilo, preden je Lojze naposled našel tisto pravo pot, ki jo je tako goreče iskal: Zdaj stoji pred ravnateljem srednje tehnične šole, profesorji so navdušeni nad njegovimi slikarijami, samo da še dokaže, da je teh dvajset in sedem let preživel pošteno — pa se bo lahko vpisal v šolo.

Šele nato — se začne dolga, trpka učna doba. Najprej v Ljubljani, nato v Sofiji. Glad mu je sleherni dan zvesto za petami. Ta strašni glad — kakor besna zver, ki te vsepovsod zasleduje, ti jemlje vse moči, ti hromi telo in duha. Temu telesnemu gladu se mnogokrat pridružuje še duševna lakota, in — Bog sam ve, da

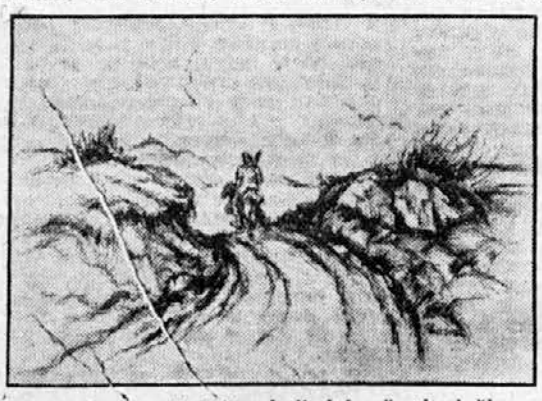

Martin Krpan se vrača domov

lahko prime za kakršno koli delo, že mora pomagati služiti kruh. Oče je v brivnici, kjer morajo biti vedno sveže, snažne brisače, kjer ne sme ničesar primanjkovati, tudi če hodijo otroci brez srajc in v še tako zakrpani obleki.

Kjer so rojstva tako pogosta, je tudi smrt večkrat v gosteh. Vsako toliko časa prihaja, da ugasne še ne docela razvito življenje. Tako umirajo nedorasli fantje, ki so kazali veliko nadarjenost za slikarstvo. Mnogokrat ihti mati ob majhni krsti, ihti bolj nad živimi kakor nad tem, ki je odšel v boljše življenje.

Ta tudi ta deseti fant, majhen in suhljat, nepresstano išče svinčnik in čečka po papirju, po štenah, po mizah. Z ničemer mu ne moreš napraviti večjega veselja, kakor če mu podariš barvico. Na paši riše krave, riše cvetice, drevje, ljudi, vse, kar vidijo njegove radovedne oči. Odrasli občudujejo njegove slike, ki jih prinaša ob koncu leta iz šole.

Nekega dne brije oče generala Majstra. Tudi on občuduje risbe brivčevega sinčka in nehote vzklikne: »Vaš Lojze bo pa še malar!« Ko odhaja, nosi seboj eno izmed risb tega dečka, ki mu jo je bil »odkupil.«

Morda je usoda hotela vzpostaviti nekako ravnovesje v tej družini, ki ji ni prizanašala s trpljenjem in revščino: Mali Ivo kaže izredno nadarjenost za glasbo — to je tisti Ivo Perko, ki je mnogo let pozneje dosegel velik uspeh v Beogradu. Starejši brat Milan je izredno dober risar — toda njegova življenjska pot je težko reči, ali ni druga hujša od prve...

Mesec junij je, soparni dnevi v velikem mestu, prijatelj Ljubo je v tem mestu edini dober človek, katerega pozna. V neki mlekarni mu kreditira liter kislega mleka na dan in kos kruha — za cel mesec edina hrana vsak dan. Ob tej hrani se mladi človek pripravlja za izpite.

Z gladnim telesom in gladno dušo napravi Lojze izpit z odličnim uspehom. In spet nazaj v domovino, na skromno gomilo pri Sv. Križu, kjer počiva ljubljena mati, nazaj v skromni dom tam na Notranjskem in spet v Ljubljano — delat, delat!...

Zakaj delati — to je zdaj edino gonilo, ki žene tega mladega slikarja iz danes v jutri. Učiti se in delati — učiti se in delati — dobro zavedajoč se, da je vsaka razstava, vsaka knjiga, ki jo opremi, vsaka slika le majhen korak h končnemu svetlemu cilju.

Katarina Špur

Nei territori allagati forniscono la truppa nei fortini a mezzo di battelli di gomma. — Na poplavljenem ozemlju oskrbujejo moštvo v bunkerjih s pomočjo gumijastih čolnov.

Kdo je prvi objadral svet?

Prvi, ki je objadral svet, je bil Portugalec Fernao de Magalhaes. Mož pa svoje vožnje ni dokončal, ker ga je na poti doletela smrt. Ena izmed njegovih ladij je z osemnajstimi možmi posadke leta 1522. brez njega priplula iz Sebastiana de Elcano v neko špansko pristanišče. Teh osemnajst mož torej po pravici lahko prištevamo k prvim, ki so odšli na pot okrog sveta.

Španski kralj Karel V. je podaril Magalhaesu pet ladij. Z njimi je Portugalec leta 1519. odrinil od španske obale, prišel pozno jeseni leta 1520. do danes po njem imenovane morske poti ob južnoameriški obali, leta 1521. pa prijadral do filipinskega otočja. Tam je 16. marca leta 1521. padel v bojih z domačini.

Samo njegova ladja »Viktorija« je 6. septembra leta 1522., torej po triletnem jadranju po morju, srečno priplula v domače pristanišče. Antonio Pigafetta, eden izmed osemnajstih mornarjev, ki so se vrnili z »Viktorijo« v domovino, je napisal točen opis tega jadranja okrog sveta.

»Pravi« dvojčki

»Pravi« dvojčki, torej tisti, ki se v materinem telesu razvijejo iz ene jajčne stanice, imajo pozneje ko dorastejo, presenetljivo slične lastnosti. Že v šoli so takšni dvojčki po navadi enako marljivi in nadarjeni, imajo isti okus in se zanimajo za iste stvari.

Nemški raziskovalec profesor Kürten pripoveduje o nekih osemdesetletnih dvojčkih, ki sta bila že v šoli enako nadarjena in sta imela isto pisavo. Oba sta rada pela in sta imela presenetljivo sličen tenor. Doživela sta tudi iste bolezni. Če je bil eden izmed njiju bolan in mu je zdravnik predpisal zdravila, jih je brez zdravniškega pregleda užival tudi njegov dvojček in so mu prav tako pomagale. Oba dvojčka sta vse življenje skoraj enako tehtala. Največja razlika v njuni teži je bila poldrugi kilogram. Tudi njune telesne mere so bile čisto enake.

Poravnajte naročnino!

UGRABLJENI PRINC

RISAL ROMIH IVAN * BESEDILO PO NARODNI PRAVLJICI PRIREDIL TONY TUGOMIR

13. Čas je hitel... Hudobni vrtnar se je vsa leta vedel lepo in pošteno in si tako pridobil grofičino zaupanje. Zgodilo se pa je, da je grofica nekega dne nenadno umrla. V svoji oporoki je postavila vrtnarja za oskrbnika vsega hčerinega premoženja, ki naj ga upravlja do njene poroke... Stari vrag pa je že koval načrte... Vestno je pošiljal in vodil oba otroka v šolo, toda ni nehal budno paziti predvsem na Angelina. Nihče ni ničesar slutil o njegovih načrtih.

14. Tako je minilo dvanajst let. Vrtnar je sklenil dečka preizkusiti, ali mu je že dana moč, da se mu lahko izpolnjujejo želje. Poklical ga je predse, se mu lokavo nasmehnil in mu pokazal slamnjačo, polno slame, ki je štrlela iz razporka: »Ali bi ti, Angelin, ne želel, da bi se vsa tale slama izpremenila v same zlatnike? Kaj praviš?« Angelin ga je pogledal, prekrižal roke na hrbtu in rekel: »No, če že zahtevaš, pa naj bo!«

15. Komaj je izrekel poslednjo besedo, se je slamnjača čudno pretegnila in nabreknila. Iz razporka, od koder je še nekaj trenutkov poprej štrlela slama, so se vsuli sami bleščeči zlatniki... Oba sta prestrašeno odskočila in zastrmela v čudež. — Sedaj je hudobni vrtnar vedel dovolj. Odločil se je, da bo dečka zaprl v najtemnejšo grajsko ječo, ga tam dobro hranil, da mu ne bo umrl, ter se ga posluževal vselej, kadar bo kaj potreboval...

16. Ko se ni mogel več brzdati, je s silnimi rokami pograbil princa, ga porinil v posebno sobo, zaklenil vrata in mu rekel: »Tako, predragi moj kraljevič, pripravi se na dosmrtno temnico, zakaj sonce boš videl le še skozi rešetke. Glej, da mi boš verno služil ter mi izpolnil sleherno mojo željo, sicer gorje ti!« Dreja je pred vrati slišala strašno obsodbo in bridko zajokala. Angelinu pa je nenadoma šinila v glavo misel: »Če mi je uspelo spremeniti slamo v zlatnike, zakaj bi tudi tega hudobneža ne storil neškodljivega?!« Vrtnar je v deckovih očeh na lepem opazil nenavaden, nevaren blesk, da ga je kar mrzlo izpreletelo... Tedaj pa...

Dalje prihodnjič

Otok, na katerem ljudje ne poznajo zobobola

Na otoku Tristanu da Cunha, ki leži v južnem delu Atlantika, ljudje tako rekoč ne vedo, kaj je zobobol. Ko so zdravniki raziskovali, kaj naj bi bilo temu vzrok, so prišli do spoznanja, da imajo prebivalci tega otoka tako zdrave zobe zaradi prehrane. Jedo namreč po večini samo krompir, jajca, ribe in mleko, torej same jedi, ki vsebujejo za zdravje zob važne snovi.

Dežela stoletnikov

Po statistiki osrednjega urada v Stockholmu živi v Bolgariji nič manj ko polovica vseh stoletnikov na zemlji, in sicer kar 1200. Na vsak milijon Bolgarov pride povprečno 282 stoletnikov.

Izredno visoko starost dosežejo tudi Brazilci. Tam pride na vsak milijon prebivalcev 140 stoletnikov, kar je še zmerom zelo veliko. V Nemčiji pridela na primer na vsak milijon prebivalcev komaj dva stoletnika.

40 metrov dolge korenine

V puščavah rastejo drobcene rastline, ki imajo do 40 metrov dolge korenine. Z njimi sežejo izredno globoko pod zemljo in srkajo iz talne vode za svoje življenje potrebno hrano. Te korenine tehtajo včasih tisočkrat več ko rastlina sama.

Samo če jajca zmrznejo...

Iz jajc nekaterih živali se samo tedaj zvale mladiči, če so jajca pozimi na mrazu pod 0° C. Med te živali spadajo na primer nekateri raki nižjih vrst.

UGANKE

Križanka

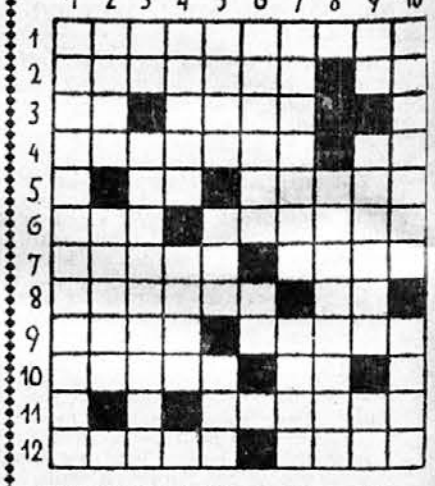

Vodoravno: 1. Visoka trava, ki poganja navadno več stebelc; če ni pomanjševalka, pomeni ptiča. 2. Poveljnik brodovja ali metulj; nikalnica. 3. Osebni zaimek; zelenice. 4. Osnažim, počedim; konj dobro pozna ta medmet. 5. Začetnici velikega fizika (1473—1543); tirolsko letovišče. 6. Kradljivec; oblika glagola, ki pomeni duhati, dišati. 7. Nasprotje od plime (4. skl.); kazalni zaimek. 8. Latinsko žensko ime; vol (srbohrv.). 9. Upi; vrsta blaga. 10. Soljeno (obratno); veznik. 11. Svobodna. 12. Sorodnica; skrajni del kopnega.

Navpično: 1. Sposobnost, ki olajšuje življenje. 2. Žive barve; gornjegiptovsko mesto ob velikem nilskem jezu. 3. Nemcu pomeni predlog s spolnikom, Turku pa bojni oklep za konja; načelnik, nadzornik, oskrbnik (iz latin.). 4. Lesena zgradba, v kakršni je često trafika; nemško vojno pristanišče. 5. Oblika glagola orati; krajša oblika za vojvoda in vojsko; belgijsko obmorsko kopališče. 6. Oblika glagola, ki pomeni: čuvati, varovati, zbran biti; kvarta. 7. Prvina, osnova, početek (iz latin.); posledica trenja. 8. Neke mešane barve. 9. Števnik; ime norveških kraljev; kemični znak za titan. 10. Črnogorsko mesto; poljedelec.

*

ČAROBEN LIK

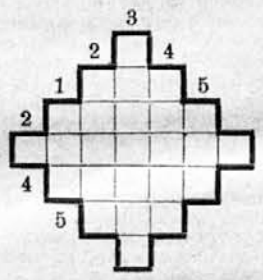

A	A	A	A	A	1. abesinski glavar
C	C	F	F	I	2. domača žival
I	I	I	K	K	3. ocean
K	K	P	P	R	4. dragi kamen
R	R	R	S	S	5. perzijski kralj

*

UGANKA

Kot vila nekdaj
z milim petjem
zvabljala je
blažene v propast,
a dandanes
zlo oznanja,
tuli ko pošast.

Rešitev ugank iz prejšnje številke

Križanka: vodoravno: 1. kopališče, 2. molim, Bruno, 3. il, šiba, dob, 4. Sas, noro, Or, 5. Iridij, Lika, 6. ti, j(e)z, 7. opis, zvezan, 8. No, kler, aga, 9. ars, Unec, av, 10. rajši, Senta, 11. zvezdarna. — navpično: 1. misijonar, 2. kolar, poraz, 3. ol, siti, siv, 4. piš, disk, ne, 5. amini, Luiz, 6. bojazen, 7. Ibar, vresa, 8. šr, olje, Cer, 9. čud, izza, un, 10. enook, Agata, 11. obravnava.

Premikalnica: črnilo, knjiga, zvezek.

Posetnica: dimnikar.

Čaroben kvadrat: 1. motor, 2. oliva, 3. Tibet, 4. ovela, 5. ratar.

Štejmo vlake! Navadno računajo 7 vlakov, pozabijajo pa, da je to nepretrgan vozni promet. Zaradi tega je na poti še 7 vlakov od prejšnjega tedna, ki jih mora srečati naš vlak. Skupno bo torej šlo mimo 14 tovornih vlakov.

Srečni Don Kihot. Trajno delujoča sila res povzroča pospeševano gibanje. Pri mlinskem kolesu n. pr. pa ob določeni hitrosti nastopi primer, da se pospešujoča sila ravno porabi za premagovanje upora pri trenju in za delo, ki ga opravlja mlin.

Vrh tega postavlja hitrost vodnega toka (ali vetra) delovnemu učinku mejo v toliko, da takoj upade, kakor hitro kolo doseže hitrost toka (vode ali vetra).

»Kupila sem jih namreč na up. Vojvodinja Mayflowerska ima zlahka kredit povsod, da veš, ljubček!«

»Lepega dne jih boš morala pa vendar plačati. Ali si že pomislila na to?«

»Nikoli ne mislim na stvari, ki jih ne razumem. Imenitno živim, Mark, še nikoli v življenju nisem živela tako imenitno! Če mi boš to veselje pokvaril, ne izpregovorim nikoli več besedice s teboj!«

»In kako dolgo upaš, bo to trajalo?«

»Ne posebno dolgo. Vendar dovolj dolgo, da se bom nazabavala do sitega.«

»In nato katastrofa. Šla boš v luknjo zaradi sleparije, če ne boš plačala računov. Najmanj dve leti dobiš.«

»Mark, pusti mi vendar še nekaj veselja! Si bom že izmislila kakšen izhod.«

»In odkod denar za vso to šaro?«

»Saj nimam denarja. Komaj deset dolarjev mi je ostalo.«

»Od česa?«

»Od denarja, ki sem ga snoči zaslužila pri neki novopečeni bogatinki. Morala sem na njeni slavnostni večerji gostom igrati vojvodinjo Mayflowersko in imela sem takšen uspeh, da sem se odločila, da bom svojo vlogo še za nekaj dni podaljšala.«

»Znorela si! Končala boš v zaporu — vsaj dve leti boš dobila. Tedaj se ti vsa zgodba ne bo zdela več tako zabavna.«

»Prosim, Mark, pojdi! Vse veselje mi boš pokvaril!«

»Že zmerom sem vedel, da si koza, da si pa tako neumna, nisem slutil!«

»Mark, ljubi, saj me ne boš izdal, kajne?«

»In kaj misliš, da bom storil? Napisal kakor med sladek intervju o lepi in milostni vojvodinji Mayflowerski?«

»Da.«

»Potem se pa pošteno motiš, otrok moj!«

»Ne ljubiš me, Mark, sicer ne bi tako govoril z menoj. Ali mi ne privoščiš, da bi bila vsaj enkrat srečna?«

»Prav imaš, ne ljubim te. Nekoč sem te rad imel, ker sem mislil, da si pošteno, inteligentno dekle. Lep obraz imaš, res, toda kaj tiči za njim? In krinke ne morem ljubiti, tudi če je še tako ljubka!«

»Z vojvodinjo vendar ne boš tako govoril, Mark!«

»Dafna! Pojdi z menoj, preden boš zabredla v hujše težave. Prijadrala boš v luknjo, če ne boš takoj končala te zadeve!«

»Ali me boš obiskal v ječi, Mark?«

Mladi časnikar jo je obupano pogledal in se obrnil k vratom.

»Ne, nikakor! Med nama je konec, ali si razumela?« Zaloputnil je vrata za seboj.

»Kakšen temperament ima ta fant.« je vzdihnila Dafna in se vrgla na kauč. »In prav nobenega smisla za humor!«

*

Mark se je pošteno nataknjen vrnil v uredništvo. Sčdel je za svojo pisalno mizo, da bi napisal intervju o vojvodinji Mayflowerski. Nekaj trenutkov je strmel predse, nato je pa s tolikšno silovitostjo udaril ob tipke, da njegovi sodelavci niso mogli utajiti par strupenih zbadljivk. Vendar se ni zmenil za nikogar.

Ko je raztrgal že lepo število listov, je uro pozneje odnesel rokopis uredniku.

»Položite ga na mizo,« je rekel urednik. Mark je storil, kakor mu je velel, in čakal. Čez nekaj časa je urednik vzel rokopis in ga jel brati. Kmalu je presenečeno pogledal Marka.

»Povejte no... ali niste čisto pri pravi?«

»Ne. Narobe! Pravkar sem spet prišel k pameti.«

»Te klobasarije vendar ne moremo priobčiti,« je vzkliknil urednik. »Le sami poslušajte!« In pričel je na glas brati Markov rokopis: »Vojvodinja Mayflowerska je sprejela skupino časnikarjev v svoji sobi v hotelu ‚Ambassadorju'. Soba je bila kakor roparska jama, od vrha do tal okrašena s cvetjem. Vojvodinja je imela precej izrezano domačo obleko, ki očitno še ni bila plačana...«

Utihnil je in pogledal Marka.

»Tega vendar ne moremo priobčiti. Hitro napišite nov intervju!«

»Menda sem vendar jaz intervjuval damo, zato mi še na misel ne pride, da bi izpremenil le besedico,« je trmasto ugovarjal Mark.

»Nekaj vam bom povedal, Warren,« je za čudo dobrodušno dejal urednik. »Oba, vi in jaz veva, da so te angleške visoke dame čudakinje, toda tega vendar ne bomo obešali na veliki zvon. Če bi to natisnili, bi si kaj hitro naprtili tožbo zaradi razžaljenja časti. Ali bi si radi pokvarili kariero? Te ženske so vse enake in nekatere so še hujše kakor ta vaša vojvodinja. Bodite torej pametni...«

»Niti besedice ne napišem več o njej,« je mračno odgovoril Mark in odšel iz sobe.

Urednik je zmajal z glavo in začudeno gledal za njim.

»Pošteno ga je prizadejala,« je vzdihnil, nato pa poklical nekega drugega reporterja.

»Halo, Bill!«

Bill je pristopil k urednikovi mizi.

»Vzemite ta rokopis in napišite spodoben intervju o ljubki vojvodinji Mayflowerski. Napišite tudi nekaj njenih misli o ameriškem gospodarstvu in o naši petletki. Pravijo, da je vojvodinja lepotica. In pohitite, v dvajsetih minutah mora rokopis v stavnico!«

Bill je bežno preletel rokopis.

»O. K.!« je dejal in se vrnil k svoji pisalni mizi.

Drugo jutro je Dafna poklicala Marka po telefonu.

»Mark — ljubček — zlato srce si!« je rekla. »Zjutraj si skoraj da nisem upala odpreti ‚*Morning-Newsa*'. Strahovito sem se bala, da boš uresničil svojo grožnjo. Ljubi, tvoj članek je najlepši od vseh. Shranila ga bom, da ne bom pozabila, kakšna zlata duša si. Ljubim te, Mark! Že zmerom sem vedela, da me ne boš pustil na cedilu, ti angel!«

»Vrag te vzemi,« je zarenčal Mark in vrgel slušalko na vilice.

V zlato kletki

* LJUBEZENSKI ROMAN DANAŠNJEGA DEKLETA *

VII

Mrs. Darleyeva se je nemirno prevzdihnila, odprla oči, se obrnila in pogledala majhno, dragoceno budilko iz rožnatega porcelana z diamantnimi kazalci, stoječo na bližnji nočni omarici. Pol enajstih.

Mrs. Darleyeva je iztegnila roko in pritisnila na majhen zvonec iz roževca, viseč ob njeni postelji. Nato se je pogreznila nazaj v blazine.

Mlada spletična je tiho vstopila v sobo in odgrnila zavese. Zgodnje jutrnje sonce je lilo skozi okna. Spletična je zaprla odprto okno, vzela iz omare spalno jopico in jo ogrnila gospe Darleyevi okrog ramen. Nato je odšla iz sobe prav tako tiho, kakor je bila prišla.

Nekaj minut pozneje se je vrnila s pladnjem s pomarančnim sokom, kavo in dvema tenkima rezinama prepečenca. Na pladnju je ležala tudi pošta, poleg nje pa zgrnjen jutrnji časopis.

Mrs. Darleyeva je srknila nekaj pomarančnega soka in jela odpirati pošto. Nič posebnega. Prihodnjo sredo sestanek dobrodelnega društva, ki ga je Mrs. Darleyeva vneto podpirala in je zato tudi prišla v odbor. Dve okrožnici z napovedjo januarske razprodaje. Račun. Še en račun. Sestrino pismo; najbrže jo prosi za denar ali za ponošene obleke. Brala ga bo pozneje.

Nalila si je skodelico kave in glodala kos prepečenca. Nato je vzela v roke časopis.

Mrs. Darleyeva je položila zvrhano skodelico kave tako trdo in nepreviđno na pladenj, da je polila skoraj ves ljubki, vezeni prtiček. Z velikimi, nejevernimi očmi je strmela v naslovno stran časopisa: *Vojvodinja Mayflowerska za nekaj dni v Newyorku.* — »Lepa, mlada vojvodinja Mayflowerska, znana po svojih modernih, prostodušnih življenjskih nazorih, se mudi za nekaj dni v Newyorku in se je nastanila v hotelu ‚Ambassadorju'. Vojvodinja je s svojo jahto ‚Mayflower-Castle' na potovanju okrog sveta. Naš sodelavec je imel priložnost, da je vojvodinjo včeraj popoldne v hotelu intervjuval. Izjavila je...«

Mrs. Darleyeva je tako dolgo in močno pritiskala na zvonec iz roževca, da je spletična vsa prestrašena in zasopla prihitela v sobo.

»Pripravite mi kopel — brž!« je kriknila Mrs. Darleyeva. »In vzemite iz omare rjavo obleko in rjavi kožuhovinasti plašč! In takoj mi naročite avto. Hitro! Hitro! Nikar tako bedasto ne gleite!«

Dekle je pohitelo, da izpolni naročilo. Mrs. Darleyeva je odgrnila odejo, sedla na posteljni rob in poiskala copatke.

»Nesramnost!« je vzkliknila sama pri sebi. »Izrabiti hoče moje priporočilo, da bi se vrinila v newyorško družbo! Sleparka! Morala jo bom naznaniti, da ne bo naredila večje škode. Česa takšnega še svoj živ dan nisem slišala! To je nevarna ženska! O, bom že poskrbela, da bo prišla za rešetko. Samo, da ne bo mojega imena razbobnala po vsem mestu! O Bog, o Bog, ko bi si le ne bila nakopala na glavo te zadeve!«

Mrs. Darleyeva se je hitro okopala in se še hitreje oblekla. Spodaj jo je že čakal šofer. Mrs. Darleyeva mu je velela, naj jo kar se da hitro odpelje do hiše, kjer ima Mary Sullivanova svojo pisarno.

V rokah je krčevito stiskala časopis. Srd ji je jemal dih. Avto se je moral ob rdečem znamenju ustaviti in Mrs. Darleyeva je spet razgrnila časopis, da bi še enkrat prebrala vrstice, ki so jo bile tako razburile. Zdajci se je zdrznila.

Tam, sredi strani, jo je gledal Dafnin lepi, hladni, predrzni obraz. Droben smehljaj ji je igral ob ustnih kotičkih. Mrs. Darleyevi se je zdelo, da se pray njej porogljivo smehlja, njej, ki jo je vendar sama uvedla v svet imenitnikov. Pod sliko je brala: »Vojvodinja Mayflowerska, ki se je te dni zasidrala s svojo jahto v newyorškem pristanišču; ostala bo nekaj dni v Newyorku, potem bo pa nadaljevala svojo potovanje okrog sveta.«

Avto se je ustavil pred Maryno posredovalnico.

»Počakajte!« je kriknila Mrs. Darleyeva šoferju, nato je pa odburila skozi vrtilna vrata.

Mary kakor po navadi ni imela nič dela. Zvirala se je za pisalno mizo in brala knjigo, izposojeno iz knjižnice. Zdajci je zaslišala, kako so se zunaj, na hodniku odprla vrata in še preden se je mogla dostojanstveno vzravnati, je že stala Mrs. Darleyeva na pragu.

»O, dobro jutro, Mrs. Darleyeva,« je ljubeznivo vzkliknila Mary. »Ali ste dobili moje potrdilo na vaš ček?«

»Ali ste že brali današnje jutranjike?« je vprašala Mrs. Darleyeja.

»Ne,« je priznala Mary. »Imela sem toliko dela, da jih nisem utegnila niti odpreti.«

Mrs. Darleyeva ji je molče pomolila časopis pod nos.

»Kakšno vlogo igrate vi pri tej neverjetni slepariji?« je zakričala.

»Žal mi je, toda niti ne sanja se mi, o čem govorite. Sedite, prosim, Mrs. Darleyeva, in mi lepo počasi razložite...«

»To dekle...!« je vzkliknila Mrs. Darleyeva. »To dekle, ki ste mi ga poslali v hišo...«

Mary jo je začudeno pogledala, zdajci se ji je pa obraz zjasnil.

»Miss Mihaelis, jelite?«

»Vi ste odgovorni za to sleparijo!«

»Prosim vas, Mrs. Darleyeva,« je odklonilno vzkliknila Mary, »saj je bila to vaša zamisel. Jaz sem vam samo priskrbela primerno dekle, ki je uresničila vaš načrt. Saj ste vendar sami vedeli, da ni vojvodinja, ko ste jo najeli!«

»Berite vendar! Berite vendar!« je kričala Mrs. Darleyeva. »Saj je nisem za vse življenje naredila za vojvodinjo! Dogovorili sva se bili, da bo drugi dan spet izginila med množico. Berite! Ali ni to neverjetno?«

Mary je vzela časopis in hitro preletela naslovno stran.

»Vsekako!« je priznala polglasno. Nato je pogledala Mrs. Darleyevo.

»In kaj nameravate storiti?« jo je vprašala.

»Kaj nameravam storiti? Naznanila jo bom, kajpak! To je zločinka, ki ji je treba na prste stopiti, preden utegne narediti kakšno škodo.«

»In kako mislite to storiti?«

»Pisala bom časopisom. Šla bom k vratarju tega hotela in naročila, naj ji pokažejo vrata.«

»To bo pa težko šlo. Mrs. Darleyeva,« je rekla Mary.

»Zakaj?«

»Če boste razkrinkali njo, boste razkrinkali tudi samo sebe. Ne razumete? Morali boste povedati vso zgodbo od začetka do kraja — kako ste najeli Miss Mihaelis, da bi naredili vtis na svoje znance in prijatelje, kako ste ji plačali, da je en večer igrala v vaši hiši vlogo vojvodinje. Težko bo urediti to zadevo, ne da bi se osmešili pred vsem Newyorkom. Razumete?«

Mrs. Darleyeva je zardela do ušes.

»Saj vendar lahko poskrbim, da mojega imena ne bodo nikjer omenjali,« je dejala.

»Ne verjamem. Če bodo Miss Mihaelis zasliševali, bo gotovo povedala vso zgodbo. Morali jo boste pač pustiti pri miru, če se nočete osmešiti. Dajte ji časa. Dolgo ne bo mogla igrati svoje vloge, ne da bi se izdala. Ne vtikajte se v to zadevo, Mrs. Darleyeva, samo ponižali bi se!«

»Kaj pa naj storimo?« je vprašala Mrs. Darleyeva. »Ali naj pustimo, da igra to zločinsko igro do konca?«

»Ne vidim druge možnosti,« je odgovorila Mary.

»Jaz je vsekako ne bom več sprejela v svoji hiši,« je vzkliknila Mrs. Darleyeva.

»V to zadrego najbrže ne boste več prišli. Najboljše je, če vso stvar pozabite. Prej ali slej bo Miss Mihaelis tako zašla v težave in jo bo pobrisala s prizorišča.«

»Torej mislite, da res ne morem ničesar storiti?« je spet vprašala Mrs. Darleyeva.

»Kajpak jo lahko naznanite, če želite,« je rekla Mary. »Če boste pa vso zadevo v miru premislili, boste spoznali, da je boljše, če tega ne storite. Ali je vaš mož sploh vedel, da ni bila prava vojvodinja?«

Mrs. Darleyeva je spet zardela ko puran.

»Ne,« je priznala.

»Gotovo bi se jezil, kakšno smešno reklamo mu delate, kajne?«

Mrs. Darleyeva je vstala.

»Vidim, da moram res držati križem roke,« je rekla, »toda ne bom imela mirnega trenutka, dokler ne bom vedela, da je ta zgodba pokopana. Upam vsaj, da je dekle dovolj spodobno, da ne bo omenjala mojega imena. Storila sem veliko napako, da sem se sploh lotila te zadeve. Bila je vaša ideja, Miss Sullivanova! Jaz se česa takšnega sploh ne bi bila nikoli domislila, če mi ne bi bili vi predlagali!«

»Prosim — storite, kar hočete!« je rekla Mary. »Ne bom se osmešila jaz, temveč vi. Jaz sem vam samo posredovala to dekle. In za vse, kar to dekle stori, ste neposredno vi odgovorni. Premislite to! In zdaj bi vas prosila, da me pustite samo. Izredno veliko dela imam, zelo važen sestanek...«

Mrs. Darleyeva je obupano zmajala z glavo in krenila proti vratom.

»Nekaj je bilo na tem dekletu, kar mi od prvega trenutka ni bilo všeč,« je rekla in ne da bi se bila poslovila, odšla iz pisarne.

Mary je pograbila časopis, ki ga je bila Mrs. Darleyeva vrgla na mizo, in prebrala intervju z vojvodinjo Mayflowersko od prve do zadnje vrstice.

»Bistro dekletce,« je priznavajoče pomislila. Obrnila je par strani in si ogledovala Dafnino sliko. Njeno ime so omenjali že tudi med družabnimi novicami. Brala je, da se je vojvodinja Mayfloverska udeležila krstne predstave neke nove Komedije.

»In kako hitro dela,« je spet pomislila Mary. Vzela je iz predala ročno torbico in si obdelala obraz s pudrom in rdečilom. Nato si je poveznila klobuk nekoliko v čelo, si oblekla plašč, zaklenila pisarno in odšla.

Spodaj je poklicala taksi in se odpeljala v hotel ‚Ambassador'.

»Rada bi govorila z vojvodinjo Mayflowersko,« je rekla.

»Koga naj najavim?«

»Mary Sullivanovo.«

Čez nekaj časa se je boy vrnil.

»Vojvodinja vas pričakuje,« je spoštljivo dejal.

Drug boy je spremil Mary do Dafnine sobe. Potrkala je; Dafna je takoj odprla.

»Dober dan, ljuba moja,« je pozdravila Mary z najslajšim glasom, ki ga je zmogla. Ozrla se je po sobi. »Samo spalnica?« je vprašala. »Imeti bi morali celo stanovanje.«

»Za trenutek mi je to dovolj,« je izjavila Dafna. »Saj nikogar ne vabim, temveč se dam vabiti.«

»In kdo plačuje sobo?« je vprašala Mary.

Dafna se je zasmejala.

»Do drevi sem jo sama plačala. In pozneje — no saj bomo videli...«

»Lepe cvetlice,« je rekla Mary. Odpela si je plašč in sedla.

»Skoraj sem pričakovala, da boste prišli,« je rekla Dafna. »Kaj želite? Vljudno, majhno izsiljevanje, kajne? Že čakam, kdaj boste omenili Mrs. Darleyevo.«

»Zaradi nje si ne belite glave, ljuba moja. To sem jaz uredila za vas. Mrs. Darleyeva bo držala jezik za zobmi. Morala sem se sicer precej potruditi, toda posrečilo se mi je.«

»Hočete cigareto?«

»Da, hvala.« Mary si je prižgala cigareto, nato je vstala, krenila proti Dafnini omari in jo odprla.

»Mmmm,« je zamomljala, »ta čas ste se založili z lepimi oblekami.«

»Rada bi, da bi se zadeve naposled lotili pri jedru,« je vzkliknila Dafna. »Zoprno mi je, da tako brkljate tu okrog!«

»Pošteno je pošteno,« je rekla Mary. »Zdaj sedite v mehkem gnezdu, ki sem ga vam prav za prav jaz spletla. Jaz sem vam pokazala pot. In pošteno je, če mi zdaj pomagate, ko se je vse tako lepo obrnilo za vas.«

»Kaj se to pravi? Če hočete denarja, vam moram žal povedati, da ga nimam. To se pravi, imam šest ali sedem dolarjev, ostanek vsote, ki ste mi jo bili vi izplačali. To je vse.«

»Saj z lahkoto zdaj kaj več dobite. Vojvodinji bo rad posodil marsikdo, ki poštenemu, brezposelnemu dekletu ne bi dal niti ficka. Ugotovili boste, da se je za vas zdaj vse izpremenilo.«

Dalje prihodnjič

V 24 URAH

barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike, zapestnice itd. Pere, suši, monga in lika domače perilo. Parno čisti posteljno perje in puh

tovarna JOS. REICH
LJUBLJANA

H*U*M*O*R

Med pravniki

»Ne zameri, Boris, tvoja nevesta se mi ne zdi nič kaj ljubka.«

»Priznam — zato ima pa olajševalno okoliščino: pol milijona lir dote.«

Usluga

»Imenitno se vam poda nova obleka. Ali mi lahko poveste naslov krojača, ki vam jo je naredil?«

»Prav rad — a le pod pogojem, da mu vi ne poveste mojega.«

Točnost

Šef pouči novega uslužbenca, naj si vse, kar se mu zdi posebno važnega, napiše na koledar, da ne bo pozabil. Ko drugi dan pogleda, kaj si je uslužbenec zapisal, bere:

»Ob šestih konec uradnih ur!«

Logika

Gospod Dreta je peljal svojega poletnega sinčka na sprehod. Čez eno uro pride nazaj domov. Ko žena ugleda voziček, se prestraši in vzklikne:

»Janez, to vendar ni naiin otrok. Voziček si zamenjal.«

Mož prikima:

»Otrok je otrok — voziček je pa tale lepši od naiinega.«

Prijaznost

»Gospa, klop, na kateri sedite, je sveže prepleskana.«

»Kaj... Kako...«

»Saj vidite, svetlozeleno.«

Verietno

Sodnik: »Kako morete dokazati, da niste vozili prehitro z avtomobilom?«

Obtoženec: »Gospod sodnik, z ženo sva se peljala k tašči.«

Razumljivo

Zamudnikov Miha sreča na cesti svojega znanca Cepca in ga vpraša, koliko je ura.

»Ne vem,« mu odgovori Cepec, »saj vidiš, da imam suknio na sebi.«

»Ne razumem — v kakšni zvezi naj bo ura s tvojo suknjo?«

»Res čudno, da ne veš. Vselej ko vzamem iz zastavljalnice suknjo, moram vendar uro zastaviti!«

Lovska

Gospod Bolha in gospod Dreta gresta na lov. Bolha zagleda v gozdu nedaleč od sebe merjasca. Pomeri, sproži, a ne zadene. Merjasec plane pokonci, a Bolha in Dreta jo jadrno odkurita. Ko jima že zmanikuje sape in jima prihaja zverina čedalje bliže, se Dreta ustavi in zavpije: »Jaz sem nedolžen, Bolha je streljal!«

Dobra zabava

»No, lože, kako je bilo včeraj pri sosedovih?«

»Imenitno! Še danes nisem lačen.«

Pameten mož

Gospa Milena pride vsa razburjena domov in pove svojemu možu: »Ali si videl, da ima gospa Plankarjeva že spet nov klobuk?«

»Prava reč! Če bi bila tako ljubka, kakor si ti, ga sploh ne bi potrebovala.«

Prvič na konju

»Kam pa jahaš tako jadrno?«

»Ne vem, vprašaj konja!«

Domišljavost

Ona: »Mož, s katerim bi se poročila, bi moral imeti plačo z najmanj štirimi ničlami.«

On: »Potem je najbolje, da vzamete mene. Moja plača je iz samih ničel.«

Dobrota

»Kar človek z dobro voljo da, se mu dvojno povrne,« modruje gospa Zaplotnikova.

»Prav imate, gospa,« prikima gospod Cep. »Lani sem dal svojo hčer sosedovemu ložetu, letos se je pa z možem vred vrnila domov.«

Školska

Mož: »Draga žena, iz mesta sem ti prinesel barometer, da bova vedela, kdaj bo slabo vreme.«

Žena: »Kako le moreš za tako nepotrebno stvar denar izdati. Zakaj imaš pa potem revmatizem?«

Opravičilo

Sodnik: »Obtoženec, ukradli ste tožitelju hlače, medtem ko se je kopal. Ali imate kakšno opravičilo za svoje dejanje?«

Obtoženec: »Da, gospod sodnik. Na kraju, kjer se je gospod kopal, je napisano, da je kopanje prepovedano.«

Gozdna tišina

Peter in Renata sta tisti dan prvič skupaj odšla na izlet, prvič sta bila sama v božji naravi. Z roko v roki sta stopala po cvetoči poljani.

»Ali me ljubiš, Renata?« je vprašal Peter.

»Da!« je dahnila.

»Naposled sva sama! Ne motijo naju sorodniki in znanci! Ali si tudi ti tega tako vesela?« je dalje vpraševal Peter.

»O, da.« mu je pritrdila Renata.

Stopala sta dalje in prišla do temnega gozda.

»Ali greva v gozd?« je plašno vprašalo dekle.

»Seveda, srček!« ji je odgovoril.

»Strah me je.« je priznala Renata.

Peter se je nasmehnil: »Saj se menda ne bojiš čarovnic in strahov?«

Renata je pobesila oči in zašepetala: »Ne, toda...«

»Toda —?«

»Saj si ti z menoj!«

Mladenič se je veselo zasmejal: »Mene se torej bojiš. Ali sem res videti takšen, da bi ti mogel v gozdu kaj zlega storiti?«

Plašno ga je pogledala: »Ali boš pa tudi res priden, Peter?«

»Prisežem ti!«

»Zakaj pa prav za prav greva v gozd? Saj bi prav tako lahko ostala tu na travi.«

Peter jo je pogledal, se ves srečen nasmehnil in jo potegnil za seboj. Potem sta tiho stopala v zeleni labirint, samo od časa do časa sta drug drugega zaljubljeno pogledala.

Nazadnje je Peter pretrgal tišino: »Renata, sediva tu pod to drevo!«

Na temnozelenem mahu sta si poiskala udoben prostorček.

»Nekaj bi te rad prosil.« je rekel Peter. »Prosim, bodi četrt ure čisto tiho! Človek ob strani ljubljenega bitja tako uživa v gozdni tišini. Molčiva torej, Renata!«

Pretekle so tri minute. Peter in Renata sta sedela z roko v roki pod starim drevesom.

Zdajci se je pa Renata zganila in rekla: »Peter...!«

Peter jo je stisnil za roko in zašepetal: »Tiho, ljubica! Tako lepo je!«

Spet sta dve minuti molčala, potem je Renata spet dahnila: »Dragi...«

»Pst!«

Spet nekaj minut tišine. Potem se je Renata vnovič zganila in skušala dokončati svoj stavek: »Peter, jaz...«

»Še par minut, srček.« jo je prekinil Peter. »Prekrasna je ta gozdna tišina!«

Pogledala ga je in molčala.

Tokrat je Peter prekinil molk.

»Tako, zdaj sva vendar enkrat četrt ure uživala gozdno tišino.«

Prikimala je. Peter ji je pogledal v oči in dejal:

»Vem, kaj si mi hotela ves čas povedati. Kaine da si hotela reči: Peter, ljubim te?!«

Renata je odkimala.

»Ne, Peter! Hotela sem ti povedati, da sedim na mravljišču.«

ALI STE RES LEPI?

Arabski in evropski pojmi o ženski lepoti

Arabci so bili prvi, ki so žensko lepoto strogo uzakonili. Vsaka ženska, ki hoče biti popolna lepotica, mora izpolnjevati devetkrat štiri zahteve. To sicer ni lahko, toda sodeč po tem, da je le malo Arabk, ki bi ostale stare device, Arabci pri izbiri zakonske družice ne gledajo toliko na popolnost zunanjosti, kakor na globino duše, lepoto značaja in poštenost srca.

Arabska lepotica mora imeti:

štiri črne stvari: lase, obrvi, trepalnice in zenice;
štiri rdeče: jezik, ustnice, dlesni in lica;
štiri bele: polt, beloočnice, zobe in noge;
štiri okrogle: glavo, vrat zapestja, boke;
štiri dolge: hrbet, prste, roke, noge;
štiri široke: čelo, oči, kolke, stegna;
štiri ozke: obrvi, nos, ustnice, prste;
štiri mesnate: obraz, stegna, zadnjico in prsi;
štiri majhne: ušesa, roke, noge, nohte.

Kakor vidimo, se evropski pojmi o ženski lepoti precej razlikujejo od arabskih. Lepa Evropka želi imeti majhne, čvrste grudi, ozke boke, visoko čelo in velike oči. Oglejmo si evropske zakone o lepoti nekoliko pobliže.

Pri Evropki velja za lepo, če ima:

drobnozrnato polt;
gladko površino vsega telesa;
prožno in napeto polt;
svetlo, čisto barvo obraza in polti;
polt brez žil;
dlačice na tistem mestu, kjer jih je dala narava, ne pa na nogah in pod nosom;
bujne, toda mehke lase;
malo dlačic pod pazduho;
lepo sorazmerje med gornjim in spodnjim telesom;
skladno razvite mišice;
drobne členke in kosti sploh;
vse obline okrogle, toda lepih črt;
težo v sorazmerju z velikostjo;
okroglo glavo;
droben obraz;
visoke in ozke obrvi;
globoke očesne jamice;
simetrične oči;
na široko razprte, goste trepalnice;
majhna, lepa ušesa;
raven in tenak nos;
lepo rasle, bele zobe;
okrogel vrat;
okrogla ramena;
majhne, ozke in dolge roke
dolge, polkrožne nohte;
majhne, čvrste prsi;
vitek pas;
okrogla, zalita stegna;
ravne, dolge noge;
majhna, dolga stopala.

*

Vsaka zdaj sama najlaže presodi, ali spada k izrazitim lepoticam ali k povprečnim ženskam. Tiste, ki bodo z ugotovitvijo, da so samo povprečne, nezadovoljne naj se potolažijo z okoliščino, da je usoda izrazito lepih žensk — tako dokazujejo statistike — po navadi slabša in bolj negotova od usode povprečne, vsakdanje, toda prikupne ženske.

(Ti štirje modeli so risani izrečno za »Družinski tednik« in niso bili še nikjer objavljeni.)

Za kopanje in igranje vaših majhnih gospodičen so primerne zgornje štiri oblekce. Prva oblekca je zelo preprosta. Zapenjamo jo z vrsto gumbov, na hrbtu je pa precej odprta. Naramnice zadaj skrižema zapenjamo. Zelo ljubka je kopalna oblekca iz enobarvnega temnejšega blaga. Poživimo jo z vezenimi srčki ali drugimi okraski. Tudi pri tej oblekci naramnice zadaj skrižema zapenjamo. Prekratko črtasto obleko podaljšamo s pikčastim blagom. Naramnice so speljane okrog vratu in jih v pasu zvežemo v veliko pentljo. Iz stare obleke naredimo novo obleko, kakor jo vidimo na našem zadnjem modelu. Štirioglati izrez je na hrbtni strani nekoliko globlji. Pred soncem zavarujemo otroku glavo z velikim slamnatim klobukom

Morda se letos še niste sončili? Potem ne izpostavljajte svoje bele polti hudemu opoldanskemu soncu, temveč raiši popoldanskemu, in še to prvič ne za dalje časa, kakor za pet minut. Šele ko vam bo koža že narahlo porjavela, lahko brez skrbi tudi opoldne ležete na sonce. Tedaj ne boste več dobili opeklin.

Kako pripravljajo razni narodi solato

Stari narodi so pripravljali razne solate iz kokošjih in petelinjih grebenov in možganov ter čebule, zabeljene z vinom, oljem in rozinami. Nam, ki smo navajeni raznih zelenih solat, bi najbrž navedena mešanica ne ugajala.

Severni narodi jedo kakor mi zelene solate, le da potresejo z oljem in kisom zabeljeno solato še z drobnjakom in raznimi drugimi dišavami. Pa saj tudi pri nas ljubijo ponekod v solati narezan česen, dočim ga nekateri ne marajo.

Prav tako kakor glavnate solate pripravljajo pri nas in drugod vrtno krešo, regrat, motovilec in radič, pomešan s fižolom ali krompirjem. Poleg zelenih solat uživajo skoraj povsod v solati krompir, zelено, kumare, šparglje, cvetače, zrezano zelje in ohrovt.

Skoraj nikjer pa ne posvečajo pripravljanju solat tolike skrbi in pažnje kakor pri Francozih. V času revolucije so bili posebni »mojstri solat«, katerim so ljudje plačevali lepe denarje za pripravljanje raznih solat. Skoraj vse francoske solate so razne mešanice. Posebno je znana in slovečа solata iz krompirja, korenja, cvetače, artičok, belušev (šparglјev), zelenega fižola in paradižnikov. Priljubljena je na Francoskem tudi endivija. V zimskem času skoraj ni obeda ali večerje, pri kateri ne bi bilo na mizi endivije, pomešane navadno med rdečo peso.

V Italiji je posebno priljubljen radič, zabeljen z oljem in kisom, odišavljen in zbolšan s sesekljanim česnom in sardelami.

Na Nizozemskem jedo krompirjevo solato z zeleno, čebulo, cvetačo in slaniki. Švedi pripravljajo zelo okusno solato iz kuhanega korenja in graha; vse to pomešajo, preden dajo na mizo, z majonezo. Namesto kisa rabijo ponekod limonov sok, kar je iz zdravstvenih ozirov prav priporočljivo.

Na Balkanu so posebno priljubljene v solati kumare, paradižnik in paprika. Nekateri narodi belijo solate s sladkorjem, drugi pa s smetano ali kislim mlekom.

MODNE DROBNJARIJE

Lepotni obližek, ki so ga tako rade imele naše prababice, je danes docela izginil. Nalepile so si ga zapeljivo na levo lice, oblečene so bile v očarljivo široka krila, da so kar plavala, kadar so stopale po stopnicah. Vse je bilo zanje igra, ki je danes ne poznamo več.

Vendar moramo biti pošteni in priznati, da se tudi dandanes radi poigramo s to ali ono modno drobnjarijo. Namesto nekdanjega lepotnega obliža se zdaj poslužujemo žepne rutice. Tanke so, prožne, nežne barve in lahke kakor dih. Staro obleko, ki je že preživela lepo dobo, takšna rutica spet poživi in ji pomaga na noge. K vsaki jopici, bluzi, enobarvni — prav povsod se lepo poda.

Ne samo, da poživi naše obleke, krila, jopice in bluze, dobro došla nam je tudi kot praktično darilo. Štiri različne rutice so kaj dobro nadomestilo za škatlo čokoladnih bonbonov.

*

Namesto usnjenih torbic in torbic iz blaga so postale zadnja modna novost torbice iz slame. Spletene so v vseh mogočih oblikah, so majhne in velike. Nosimo jih lahko k preprosti poletni obleki za nakupovanje ali kopanje, k športnemu plašču ali kostimu. Vsekako so zelo praktične in dobro došle, ker nam pomagajo varčevati usnjene torbice, ki so dandanes res precej drage.

*

Vse poletje lahko nosimo široko nabrano enobarvno krilo. Rob povezemo v križcih v lepih barvah. Poleg nosimo pletene jopice, lahke pletne bluze, oblečemo ga za domača dela, za kuhanje, za na trg in za izlete. Torej je res praktično krilo!

ZA VSAKO NEKAJ

Najbrže se tudi vi venomer jezite, da vam črni čevlji pri hoji naredе na nogavico ob gležnju črn madež. Tej nevšečnosti boste samo lahko kos, če čevlje že zvečer natrete s kremo in jih čez noč pustite, ne da bi jih zdrgnili s krpo. Šele drugo jutro, preden jih mislite obuti, jih zgladite. Čevlji se bodo tako lepše svetili, usnje bo kremo bolje vpilo in madežev na nogavicah ne bo več.

*

Mnogo žensk trpi za nespečnostjo in si dan za dnem pomagajo z uspavali, ki pa niso nič kaj priporočljiva. Če je vaša nespečnost živčnega izvora, poskusite s temle domačim pripomočkom, ki prav nič ne stane, a je že mnogim pomagalo: Preden ležete v posteljo, si vse telo odrgnite z mlačno vodo, ki ste ji pridali malo navadnega vinskega kisa. Ko boste tako osveženi legli v posteljo, takoj ugasite luč, ne mislite na svoje dnevne skrbi, pa boste hitro zaspali.

*

Čeprav veste, da bi vam jutrnja telovadba dobro dela, tega zato ne storite, ker nimate dovolj časa. Vsem tistim, ki ne morejo zjutraj pogrešiti niti deset minut, svetujemo tole: Navadite se telovaditi tako, da pri tem ne boste izgubili niti minute svojega dragocenega časa. Medtem ko ščetkate lase, naredite nekaj prav koristnih predklonov z gornjim telesom. Predkloni vas pri ščetkanju ne bodo prav nič ovirali, temveč celo podkrepili masažo vašega lasišča. Tudi umno postiljanje postelje vam bo nadomestilo več gimnastičnih vaj. Predkloni, medtem ko preobračate blazine, iztezanje in pritegovanje rok, ko iztepate ruhe, in še mnogo podobnih vaj, si z malo domišlijice sami lahko vsakokrat sproti omislite. Prav tako brez izgube časa lahko delate počepe med čiščenjem zob. Tako ne boste imeli več izgovora, da zjutraj ne utegnete telovaditi, in boste brez izgube časa ohranili telo prožno.

● Porabni nasveti

Za prežganje ni nujno potrebna maščoba. Moko previdno prepražimo v popolnoma suhi ponvici, da postane lepo svetlorjava.

Iz starih koncev volne, ki ste jih že toliko časa hranili, nakvačkajte pisane kvadrate. Sešijte jih, in dobili boste lepo odejo ali pregrinjalo.

Preprosto sredstvo za odstranitev bolečega ječmena na očesu je trdo kuhano jajce. Kuhano jajce prerežemo po dolžini, odstranimo rumenjak, še topli beljak položimo na ječmen in povežemo z belo ruto. Čez noč ječmen zaradi toplote dozori in se izlije v beljak. Oko speremo z mlačno borovo vodo in če je potrebno, obložimo z beljakom čez noč še enkrat ponovimo.

ZA ZRAK IN SONCE
LANOL
SPORT KREMA

ŠAH

Urejuje A. Preinfalk

Problem št. 251

Sestavil dr. H. Gottschall

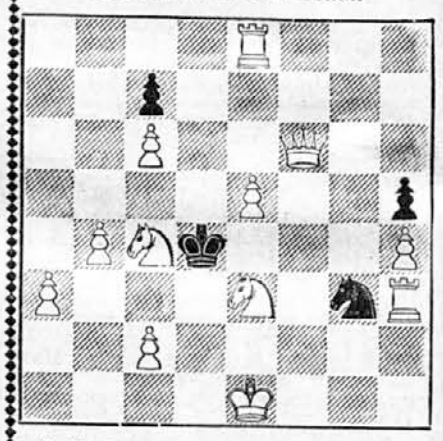

Beli: Ke1; Df6; Te8; h3; Sc4, e3; Pa3, b4, c2, c6, e5, h4. (12)
Črni: Kd4; Sa3; Pc7, h5 (4).
Mat v 2 potezah

Problem št. 252

Sestavil G. Chocholouš

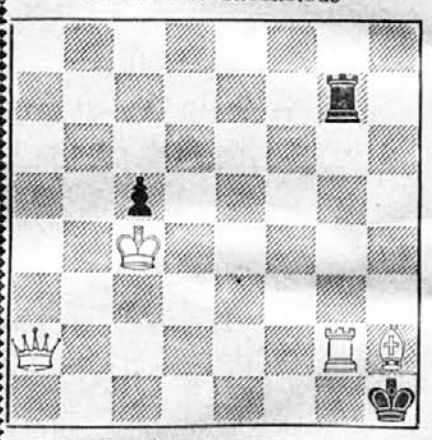

Beli: Kc4; Da2; Tg2; Lh2. (4)
Črni: Kh1; Tg7; Pc5. (3)
Mat v 3 potezah

Oj mladost ti moja...!

E. Bogoljubov-P. Schmidt
Damski gambit
Solnograd, 10. VI. 1943.

1. d4, d5. 2. c4, c6. 3. Sf3, Sf6. 4. e3, e6. 5. Sc3, Sbd7. 6. Ld3, dc4. (Meranska obramba, ki so se ji mojstri zadnji čas močno izneverili; slaba pa ni.) **7. L×c4, b5. 8. Ld3, a6. 9. e4.** (Igrajo tudi prej 9. 0-0) **c5. 10. e5, cd4. 11. S×b5, ab5.** (Same znane stvari; tu pa so do zdaj skoro izključno igrali S×e5. **12. S×e5, ab5** z znanimi zapleti. Keres pa je že v Pragi igrano uporabil proti Aljehinu.)

12. ef6, Db6. (To je Keresovo izboljšanje; e5. 13. fg7, L×g7. 14. De2! ali Lb4+. 13. Ld2, L×d2. 14. D×d2, gf6. 15. Sd4 itd. ni povsem zadovoljivo.) **13. fg7.** (Aljehin pa je nadaljeval proti Keresu: **13. Le4, Lb7. 14. L×b7, D×b7. 15. 0-0, gf6. 16. S×d4,** Tg8. **17. Df3, D×f3. 18. S×f3** in sta po živahni igri sklenila premirje.) **L×g7. 14. 0-0, Sc5. 15. Te1, Lb7. 16. Lf4, S×d3. 17. D×d3, L×f3.**

(Tudi črni se mora odpovedati lepemu lovcu; na rokado namreč sledi pogubno **18. Sg5.**)

18. D×f3, 0-0. 19. Dg3, Kh8. 20. Le5(?). (Na krivi poti, ker izsili napredovanje kmetov, ki je za črnega ugodno; smotrnejše se zdi 20. a3 s Tac1 ali Tad1.) **f6. 21. Ld6, Tfe8. 22. Tac1, Tac8.** (Kmet T×a2 je strupen: 23. La3, b4. 24. Db3 itd.) **23. b4, e5. 24. Lc5, Db7. 25. Dd3, Dd7! 26. Tc2(?).** (S tem postane 1. vrsta prešibka, kar črni takoj izrabi.) **e4!. 27. Db3.** (27. T×e4?, T×e4. 28. D×e4, Te8 in beli lahko zaključi) **f5. 28. Td2, d3. 29. T2d1, Te6. 30. T×d3?, ed3.**

Ujel se je beli, ne črni kajti na 31. D×e6 kakor tudi na 31. T×e6 takoj odloči d2! 32. Td6, D×d6! Kje so dobri časi, ko je na take limanice »Bogo« kaline lovil! Priznati pa je treba, da Bogoljubovu ni bilo več z rožicami postlano; črni bi v središču kaj kmalu prodiral dalje, lahko bi se pa vrgel še prej na kmeta a2 s Ta6 in Tca8.

Vest

Dunaj. Na turnirju, ki ga je priredil šah. klub Hietzing, je presenetljivo zmagal Mariborčan **Lešnik** z 8 točkami (72 %); Elm (Bochum) in Pitschak (Brno) imata po 7 točk; Kopetzky (Dresden) 6½, v. Berner (Beograd), Orienter in Schwammenhöfer po 6, letošnji prvak Hans Müller je zbolel ter nabral le 4½ t., Weik in dr. Vielfort po 4, Aschenbrenner in Watzl po 3½ točke — Lešnika bodo menda povabili na letošnji turnir za velikonemško prvenstvo. Bivša jugoslovanska mojstra sta, prvič v tujini, kar dobro uspela.

REŠITEV PROBLEMA ŠT. 249

1. Td6! (grozi 2. Tc6 mat), cd6; 2. Le3 mat.
1. . . . K×d6. 2. Lf5 mat.
1. . . . Tb6 2. Td5 mat.
1. . . . Tb5. 2. Dd4 mat.

REŠITEV PROBLEMA ŠT. 250

1. Df2, Tf×f2 2. Se7, Lf3. 3. Sf5 mat.
1. . . . Td×f2. 2. Sa3, Le2. 3. Sc2 mat.

Strokovno se reče, da gre za dva Grimshawa, na e2 in f3.

NAŠ NAGRADNI NATEČAJ

Kotiček za praktične gospodinje

Za vsak prispevek, objavljen v tej rubriki, plačamo 10 lir

Sadna pogača

Zamesi testo iz 40 dek poljubne moke, 1 pecilnega praška, 10 dek maščobe, 2 jajc, ⅛ litra mleka ali mlečnega nadomestka, soli in 12 dek sladkorja ali — za sladkorno bolne — saharina. Testo razvaljaj, da dobi obliko pekače, položi ga v namazano pekačo, po vrhu pa potresi s češnjami, borovnicami, jagodami ali drugim sadjem. Pečeno sadno pogačo zreži na neprevelike koščke.

M. K., Ljubljana

Zelenjavna juha

Na kavnem mlinčku zmelji ¼ kile riža. V 2 do 3 litre vode deni na kolesca zrezane korenčke, 2 debela krompirja, prav tako zrezana, korenino in zelenje peteršilja, vejico zelene, šetraja in majerona. Vodo osoli in pusti vreti 1 uro. Posebej zarumeni na maslu ali masti zmlet riž, stresi med zelenjavo, vse skupaj pusti vreti še 10 minut in juha je gotova. Preden postaviš juho na mizo, poberi peteršilj, šetraj in majeron. Poleg so zelo dobri žganci.

Tako pripravljeno zelenjavno juho lahko daš svoji družinici za kosilo ali večerjo.

Č. I., Bežigrad

Riževo-polentni cmoki

V 1¼ litra vode kuhaj 24 dek riža. Ko je riž napol kuhan, vsuj v vodo še 24 dek koruznega zdroba in kuhaj tako dolgo, dokler voda povsem ne povre. Pazi, moraš, da se ti, ne da bi mešala, ne prismodi. Potem vse skupaj zmešaj in ohladi. Ohlajeni zmesi dodaj jajce in za orех maščobe. Izoblikuj cmoke in jih kuhaj 10 minut v slanem kropu. Daj jih potresene s sladkorjem, oranžado ali marmelado na mizo.

I. S., Ljubljana

Okusna vojna torta

Za posebne priložnosti speci po naslednjem navodilu okusno vojno torto.

Potrebuješ ⅛ kile riža, 40 dek koruzne moke, nekaj pesti enotne moke, ⅛ kile rožičeve moke, kavino žličko krompirjeve moke, 10 dek grozdiča, sladkor po okusu, vanilijev sladkor, sol, pecilni prašek, limono in nekaj žlic marmelade.

Riž skuhaj v osoljeni in oslajeni vodi do mehkega in ga ohladi. ½ litra slane in oslajene vode zavri, odstavi in počasi zakuhavaj koruzno moko, dobro mešaj in ohladi. Rižu in koruzni moki dodaj nastrgane limonove lupine in nekaj soka, vanilijevega sladkorja in po polovico pecilnega praška. Koruzni zmesi primešaj še dve pesti enotne moke in grozdiče. Potem zmes razpolovi. Polovici dodaj polovico pripravljene rožičeve moke. Tako dobiš eno zmes rumene, drugo pa čokoladne barve. V dobro namazan tortni model stresi najprej koruzno zmes čokoladne barve, nato riž, ki mora biti gladko razmazan, povrhu pa še koruzno zmes rumene barve. Deni v neprevročo pečico in peci 1 uro. Ko je torta že pol ure v pečici, poglej, ali je že dobila skorjo. Skorjo namaži z marmelado in peci še pol ure. Med tem pripravi glazuro. Iz druge polovice rožičeve moke, žlice sladkorja, soka in nastrgane lupine 1 limone, nekaj žlic mrzle vode in kavne žličke krompirjeve moke dobiš gostljato zmes, ki jo prevri, da postane še bolj gosta.

Pečeno torto stresi takoj iz modela in še toplo namaži s še toplo glazuro. Ko je popolnoma ohlajena, jo daj na mizo.

L. N., Ljubljana

*

Za vsak prispevek, objavljen v »Kotičku za praktične gospodinje«, plačamo 10 lir. Znesek lahko dvignete takoj po objavi v naši upravi. Po pošti pošiljamo šele takrat, ko se nabere več takšnih nakazil. — Prispevke naslovite na Uredništvo »Družinskega tednika«, Kotiček za praktične gospodinje, Ljubljana, poštni predal 253.

7 nasvetov za sončenje

Branje na žgočem soncu zelo škoduje očem in po njem rada glava boli. Svojim očem na ljubo opustite to prijetnost in berite raiši tedaj, ko boste po sončenju za pol ure legli v senco.

*

Ljudje s količkaj občutljivo kožo se morajo pred sončenjem dobro natreti s kakršno koli mastno kremo. Mastna koža bo tako kaj hitro porjavela in dobila zdravo barvo.

*

Močno sonce škoduje očem. Kupite si naočnike, potem po mili volji tudi obraz lahko izpostavite žgočim sončnim žarkom.

*

Za sonce najobčutljivejši del telesa je glava. Sončite jo zato v primeri z ostalim telesom samo malo časa, potem pa sedite tako, da jo boste imeli v senci.

*

Če ste se predolgo sončili in se bojite, da boste dobili mehurje in se vam bo koža luščila, si pomagajte s paradižnikom. Sok svežega, zrelega paradižnika ožmite na opečeno mesto, pa bodo bolečine prav kmalu ponehale.

*

Če hočete res lepo zagoreti in dobiti zdravo, rjavo polt, ne ležite samo nepremično na soncu, temveč se od časa do časa zatecite tudi v senco. Preveč ožgana koža nikdar ni lepa.

*

Če se bojite peg ali morate varovati glavo pred hudimi sončnimi žarki, si jo pokrijte z velikim slamnikom, kakršnega vidite na naši zgornji sliki. Spleten je iz rumene slame v obliki slamnikov, kakršne nosijo kuliji

Izdaja K. Bratuša, novinar; odgovarja H. Kern, novinar; tiska tiskarna Merkur, d. d. v Ljubljani; za tiskarno odgovarja O. Mihalek — vsi v Ljubljani.